

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO

PRAHA

BAKALÁŘSKÉ PREZENČNÍ STUDIUM

2018-2021

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Kristýna Sedláčková

Moderátor Robert Záruba a jeho styl moderování

Praha 2021

Vedoucí bakalářské práce: Doc. PhDr. Jaroslav Buček Ph. D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR FULL-TIME STUDIES

2018-2021

BACHELOR THESIS

Kristýna Sedláčková

Moderator Robert Záruba and his style of moderating

Prague 2021

The Bachelor Thesis Work Supervisor: Doc. PhDr. Jaroslav Buček Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská/diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval(a) samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal(a), v práci řádně cituji a jsou uvedeni v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne

Jméno autorka(y)

.....

Poděkování

Děkuji Doc. PhDr. Jaroslavu Bučkovi Ph. D. za odborné vedení, ochotu a cenné rady při zpracování bakalářské práce.

Anotace

Bakalářská práce se zaměřuje na osobnost sportovní televizní žurnalistiky Roberta Zárubu. Nejdříve jsou charakterizovány masová média a masová komunikace a další důležité části masové komunikace, jejichž zákonitosti budují profesi moderátora dodnes jako mediální instituce. Vzhledem k zaměření práce je uveden i stručný souhrn informací a historie o mediálních organizacích, ve kterých Záruba působil. Práce se věnuje Zárubovým profesím, jakými je redaktor, moderátor a komentátor, jeho profesnímu vývoji během let a jeho osobnosti, která vytváří sportovní program televizního kanálu ČT sport. V praktické části se práce zaměřuje zejména na pohled diváků na mediální profese a sportovní vysílání.

Klíčová slova

Česká televize, masová komunikace, masová média, mediální instituce, moderátor, moderování, sportovní žurnalistika, Robert Záruba

Annotation

This Bachelor Thesis focuses on the personality of Robert Záruba, sport television journalist. Firstly mass media, mass communication and other important parts of mass communication have to be characterized because of their impact on profession of moderator till this day, like media institutions. Due to the main focus of the thesis there is a brief summary of information and history of media organizations in which Záruba worked and still does. The thesis concentrates on Záruba's professions such as editor, moderator, commentator, his professional development over the years and his personality, which creates the sports program of the television channel ČT sport. In the practical part the thesis focuses mainly on the outlook of viewers of the media profession and sports broadcasting.

Keywords

Czech television, mass communication, mass media, media institutions, moderator, moderation, sports journalism, Robert Záruba

OBSAH

ÚVOD.....	9
TEORETICKÁ ČÁST.....	11
1 MASOVÁ KOMUNIKACE A MODEROVÁNÍ.....	11
1.1 MASOVÁ KOMUNIKACE.....	11
1.2 MASOVÁ MÉDIA.....	13
1.3 MODEROVÁNÍ.....	15
1.1.1 Sportovní televizní žurnalistika.....	17
2 MEDIÁLNÍ INSTITUCE.....	19
2.1 ČESKÁ TELEVIZE.....	20
2.1.1 ČT Sport.....	22
2.2 TV NOVA.....	24
3 MODERÁTOR JAKO SOUČÁST TELEVIZNÍCH ŽÁNŘŮ.....	26
4 STYL MODEROVÁNÍ ROBERTA ZÁRUBY.....	28
4.1 ROBERT ZÁRUBA.....	28
4.1.1 Moderátor.....	32
4.1.2 Komentátor.....	34
4.1.3 Redaktor.....	36
5 DEFINICE MODERÁTORA.....	37
PRAKTICKÁ ČÁST.....	41
6 VYMEZENÍ VÝZKUMNÉHO CÍLE.....	41
7 OTÁZKY A HYPOTÉZY.....	42
8 VÝZKUMNÝ VZOREK.....	44
9 VÝZKUMNÁ METODIKA.....	45
10 VÝSLEDKY VÝZKUMU.....	46

11 INTERPRETACE A DISKUSE VÝSLEDKŮ	52
ZÁVĚR.....	57
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	59
SEZNAM ZKRATEK.....	61
SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ.....	62
SEZNAM PŘÍLOH.....	63

ÚVOD

Tématem bakalářské práce je moderátor Robert Záruba a jeho styl moderování. V této práci bude největší prostor věnován právě Robertu Zárubovi i zásluhou jeho dlouhodobého moderování, komentování a redaktorské činnosti v Československé, respektive v České televizi, později na sportovní stanici České televize v současnosti známé pod názvem ČT Sport. Jeho tvář je neodmyslitelně spojena nejen s Českou televizí ale také s českým ledním hokejem, na který se specializuje, čímž jako moderátor, redaktor a komentátor vyčnívá. Jde o významnou osobnost české sportovní televizní žurnalistiky.

Výběr tématu bakalářské práce vzešel během studia Univerzity Jana Amose Komenského, kdy začal enormní zájem o profesi moderátora. Čím déle jsme se profesí moderátora zabývali, tím speciálněji vynikal Robert Záruba jako jeden z mála sportovních žurnalistů u nás jak svým projevem, tak svým přístupem ke své profesi. Jeho osobnost je ve sportovním odvětví jedna z nejvýraznějších a nejznámějších v České republice. Práce by měla přiblížit jeho profesi a zároveň ji více zviditelnit, jelikož v podvědomí televizních diváků mohou být více moderátoři politických pořadů a debat.

Cílem práce je popis a charakteristika stylu moderování Roberta Záruby. V tomto směru je nutné zaměřit se nejdříve na pojmy, které umožňují moderátorskou a komentátorskou profesi. Masová komunikace, masová média a také rozdílné mediální žánry a mediální organizace, jejichž součástí Záruba byl a stále je. Je nutné uvést charakteristiku a strukturu organizací, které vytváří zásadní podmínky pro práci. Podstatný je profesní přehled – jak a kde Záruba začínal, organizace, ve kterých působil a pořady, které vytvářel nebo se na jejich vzniku v různých pozicích (moderátor, komentátor, redaktor) podílel.

Práce zaznamenává vývoj sportovní žurnalistiky ve veřejnoprávní televizi i její současný stav, který se vyvíjí v závislosti na technologiích a na rozvoji mediálních profesí, které jsou čím dál tím diskutovanější a populárnější. Měli bychom prací více zviditelnit profese související se sportem v televizi.

Práce přibližuje současnou práci sportovních televizních žurnalistů, konkrétně Roberta Záruby a vlastností, které jsou pro tuto profesi nutné. Musíme zmínit i Zárubův vliv na sportovní vysílání v České televizi a na celou sportovní televizní žurnalistiku u nás.

V práci je třeba využít teoretiky výše zmíněných pojmů, mezi které patří např. Denis McQuail a jeho teorie masové komunikace, sociální a mediální komunikace Josefa Musila, Jirák a Köpplová o masových médiích a společnosti, docent Jaroslav Buček se svými poznatky o médiích a zejména o moderování, moderátorech a další.

V praktické části se zaměřujeme na sportovní diváky a jejich vnímání mediální profese, která je provádí sportovními přenosy ale také na to, na kterých sportovních kanálech a jaké sporty nejčastěji sledují. Zaměřujeme se samozřejmě i na osobu, o které celá práce je – Robert Záruba, jehož názory a pohledy jsou v některých případech částečně porovnány s pohledem diváků. Nechybí ani vyjádření generálního ředitele České televize k práci Roberta Záruby ve veřejnoprávní televizi.

TEORETICKÁ ČÁST

1 MASOVÁ KOMUNIKACE A MODEROVÁNÍ

1.1 MASOVÁ KOMUNIKACE

Obecná definice komunikace říká, že se jedná o *přenos informace pomocí znakového systému, uskutečňovaný mezi lidmi přímo nebo nepřímo pomocí technickoorganizačních prostředků.*¹

Komunikace má dva účinkující. Prvním je komunikátor, který je vysílatelem informace, *nemusí jít pouze o jednotlivce ale i o celou skupinu, která vybírá, formuje a produkuje obsah.*² Druhým účinkujícím je komunikant, příjemce informace. Může, ale nemusí, jít o předávání informací v obou směrech. Komunikace může být jednostranná i oboustranná.

Důležitou součástí komunikace je původ (zdroj) informace, který se nemusí ztotožňovat s jejím následným vysílatelem. Informace mohou být přejaté z jiných zdrojů a poté vysílány s uvedením tohoto zdroje. Důležitý je i kanál, kterým je informace předávána.

Komunikace je jedním ze základních aspektů, který vytváří z člověka sociálního jedince, který se díky komunikaci vyvíjí a roste. *K základním potřebám člověka patří i potřeba komunikovat, dělit se o zážitky, a popisovat je.*³ Komunikace se stala stěžejním prvkem mnohých profesí a vysokoškolských oborů.

Komunikaci lze dělit podle několika různých druhů hledisek (např. podle účelu komunikace atd.). Podle pyramidy komunikace, Denise McQuaila, má hned několik úrovní – intrapersonální, interpersonální, skupinová, meziskupinová, institucionální,

¹ MUSIL, J. *Sociální a mediální komunikace*. 1. vydání. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2010. s.11. ISBN 978-80-7452-002-0.

² BUČEK, J. *Argumentácia a média*. Vydání. Bratislava: Univerzita Komenského, 2015. s. 70. ISBN 978-80-223-398-1-0.

³ BUČEK, J. *Rola moderátora v masmediálnom dialógu*. 1. vydání. Zlín: VeRBuM, 2012. s. 15. ISBN 978-80-87500-21-7.

a pro nás nejdůležitější, celospolečenská, do které se řadí i masová komunikace, na kterou je třeba se zaměřit, a o které budeme psát dál.

Masová komunikace v sobě zahrnuje i další druhy komunikace. Měli bychom zmínit komunikaci interpersonální, která se realizuje přímo mezi dvěma nebo více účastníky, a která je součástí mnohých mediálních produktů.

*Masovou komunikaci lze vnímat jako přenos informace z jednoho centra mnoha příjemcům.*⁴ Komunikantem je v tomto případě rozsáhlá, široce rozptýlená masa lidí, která informace anonymně přijímá. Jedná se tudíž o komunikaci asymetrickou, ve které je neorganizovaná skupina příjemců v pasivní pozici. Nelze, aby si účastníci masové komunikace vyměnily role.

Komunikátor není jednotlivec, ale skupina složená z různých profesí v mediálním oboru, která vytváří obsah mediálního produktu a následně ho šíří. Samotné předání informace zprostředkovávají *profesionální komunikátoři – novináři, producenti, baviči,*⁵ moderátoři, kteří jsou v tomto procesu, na rozdíl od příjemců, aktivní.

Jedná se o komunikaci nepřímou, jelikož je zprostředkovávána masovými médii a nedochází tak k bezprostřednímu kontaktu mezi komunikátorem a komunikantem. Příjemci jsou jako součást publika, které tvoří celá masa různých lidí, anonymní. Moderátor tedy nepřichází do bezprostředního kontaktu s příjemci během moderování. Během rozhovorů moderátor *vede veřejný mediální dialog, který se vede před publikem a pro toto publikum.*⁶

V masové komunikaci je důležitý právě komunikační kanál, který představuje technické prostředky, které zprostředkovávají přenos informace v masové komunikaci, která se tímto kanálem stává neosobní. Technickými prostředky rozumíme tisk, televizi,

⁴ JIRÁK, J. KÖPPLOVÁ, B. *Masová média, 2., přepracované vydání.* Praha: Portál, s.r.o., 2015. s. 19. ISBN 978-80-262-0771-9. Dostupné z: <http://kramerius.nkp.cz/>

⁵ MCQUAIL, D. *Úvod do teorie masové komunikace.* 4. vydání. Praha: Portál, s.r.o., 2009. s. 66. ISBN 978-80-7367-574-5. Dostupné z: <http://kramerius.nkp.cz/>

⁶ ČMEJRKOVÁ, S. HOFFMANNOVÁ, J. *Jazyk, média, politika.* 1. vydání. Praha: Academia, 2003. s. 113. ISBN 80-200-1034-3. Dostupné z: <http://kramerius.nkp.cz/>

rozhlas, internet, filmy apod. Bez těchto prostředků by nemohla existovat ani masová komunikace.

O této formě komunikace můžeme mluvit i díky technologickému vývoji, na jehož počátku byl vynález knihtisku Johannem Gutenbergem v polovině 15. století, který umožnil šíření kopií většímu množství lidí. Tištěná kniha se stala prvním moderním masovým médiem. S rozvojem technologií se zvyšuje dosah i rychlost předání informací čím dál většímu počtu recipientů. Zvyšuje se ale i množství dezinformací a možnost šíření propagandistických obsahů.

1.2 MASOVÁ MÉDIA

Původ slova médium je z latiny a v českém překladu znamená prostředek. Médium je tudíž *to, co zprostředkovává někomu nějaké sdělení.*⁷

Masovými médii rozumíme média, která jsou neustále a pravidelně dostupná neomezenému množství uživatelů s širokou nabídkou různých obsahů. Mezi taková média patří – periodický tisk, v dnešní době zejména internet (zpravodajské kanály, sociální sítě atd.) a klasická elektronická média, tedy televizní a rozhlasové vysílání. Informace šíří například také knihy, hudební nahrávky nebo filmy. Nejde pouze o technické a distribuční prostředky zprostředkovávající přenos, ale celé mediální instituce, ke kterým se dostaneme později.

Média informace nejen předávají, také je vytváří. Podporují společenskou komunikaci a kulturní prostředí. Právě v prostředí médií je informace velice podstatný prvek. Cílem všech pracujících v tomto oboru je totiž informaci předat, protože je pro diváka, spotřebitele určena. Pokud nedojde k předání informace, nemůže dojít ani k zaujetí určitého postoje, utvoření názoru, a tak by média nesplnila svůj cíl.

V médiích ale může dojít ke zcela zásadním nedostatkům, kterými je šíření nepravdivých informací nebo využití médií k propagandě. U masových médií jde o nejrychlejší a nejmasovější způsob komunikace, který byl k propagandě využíván

⁷ JIRÁK, J. KÖPPOVÁ. B. *Média a společnost: Stručný úvod do studia médií a mediální komunikace*. Praha: Portál, 2007. s. 16. ISBN 978-80-7367-287-4. Dostupné z: <http://kramerius.nkp.cz/>

např. už během 2. světové války, kdy ministrem propagandy fašistického Německa byl Joseph Goebbels. Leni Riefenstahl točila nacistické propagandistické, ale stále filmařsky velmi kvalitní filmy (např. Triumf vůle). Tento vztah mezi médiem a jeho příjemcem lze i díky těmto nedostatkům nazývat manipulačním.

*Média mají funkci informační, zábavnou a komerční.*⁸

Do informační se řadí např. zprávy nebo reportáže. Cílem informační funkce je jen předání pravdivých, ověřených, nezaujatých a smysluplných informací příjemci, a to během všech druhů pořadů.

Zábavná funkce by měla diváky, podle Jiráka a Köpplové, *rozptýlit od každodenního života.*⁹ Cílem by mělo být uvolnit diváka a nabídnout mu rozptýlení v podobě napětí a pobavení např. v podobě seriálu, filmu, zábavného pořadu. Zábavní funkce slouží i jako náplň volného času. Sportovní pořady a další se sportem související také mají zábavnou funkci. Jejich součástí jsou také moderátoři a komentáři jako Robert Záruba. I tato profese zprostředkovává rozptýlení a současně přenos informací, jen jiného formátu. Komentátor divákům například během sportovního utkání řekne střelce gólu. Umožňuje divákům i sociální kontakt např. společným sledováním sportovní události s rodinou nebo kamarády.

Komerční funkcí se míní dosažení dostatečně vysokých finančních prostředků pro zachování existence a chod dané mediální instituce. Způsob financování se může lišit – ze státního rozpočtu, koncesionářských poplatků, inzerce apod. Mezi komerční cíle lze zařadit i celkovou prestiž a postavení média ve společnosti. Komerční televize, které zařazují do vysílání vysoké množství reklam, ze kterých jsou financovány, sledují výsledky veřejného mínění – výsledky sledovanosti, *které hrají velkou roli při tvorbě programu jednotlivých stanic.*¹⁰ Jelikož jejich hlavním cílem je získání financí.

⁸ MUSIL, J. *Sociální a mediální komunikace*. 1. vydání. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2010. s. 66. ISBN 978-80-7452-002-0.

⁹ JIRÁK, J. KÖPPOVÁ, B. *Média a společnost: Stručný úvod do studia médií a mediální komunikace*. Praha: Portál, 2007. s. 44. ISBN 978-80-7367-287-4. Dostupné z: <http://kramerius.nkp.cz/>

¹⁰ PETRUSEK, M. *Základy sociologie*. 1. vydání. Praha: Akademie veřejné správy, 2009. s. 32. ISBN 978-80-87207-02-4. Dostupné z: <http://kramerius.nkp.cz/>

*McQuail doplnil navíc funkci získávající (mobilizační), protože mediální komunikaci je možné využít pro potřeby politické i komerční propagandy.*¹¹

Konkrétní masová média v podobě mediálních organizací mají svou vlastní vnitřní organizaci a pravidla, jimiž se vede celá organizace a také její zaměstnanci, kteří vytváří v závislosti na pravidlech obsahy mediálních produktů.

Součástí mediálního produktu je profesionální komunikátor, který předává informace a je hlavní tváří produktu. Touto osobou je v masových médiích moderátor.

1.3 MODEROVÁNÍ

Profese moderátora je součástí masových médií, a tudíž i masové komunikace, protože moderátor je prostředníkem mezi informací a jejím příjemcem, uživatelem masového média. Tuto činnost lze jako jednu z mála považovat za typickou v oblasti médií. Moderování a tím pádem i moderátor zprostředkovává pro diváka informace ale současně i iluzi kontaktu s jeho osobou, potažmo s celou institucí, kterou pro diváka představuje. Stává se tváří média.

Moderování probíhá v mediálním prostředí, které jeho způsob a vykonavatele ovlivňuje v práci. Jde o konkrétní mediální instituce, ve kterých se moderátoři musí řídit jejich organizací a pravidly.

Moderátor je ve své profesi ovlivňován samozřejmě i technickými podmínkami, které se s technologickým vývojem zásadně proměňují – např. čtecí zařízení výrazně zjednodušilo moderátorskou práci ve zpravodajství. Moderátor díky tomuto vynálezu mohl s divákem bez přerušování udržovat pomyslný oční kontakt.

Divák je v této formě komunikace jen pasivním účastníkem, který přijímá mediální produkt, který pro něj vytváří mediální organizace a prezentuje právě moderátor svým moderováním.

Můžeme mluvit o dvou formách moderování, v obou případech se jedná o produkty vytvářené pro pasivního diváka. Jednou z nich je moderátorův monolog,

¹¹ JIRÁK, J. KÖPPLOVÁ, B. *Média a společnost: Stručný úvod do studia médií a mediální komunikace*. Praha: Portál, 2007. s. 60. ISBN 978-80-7367-287-4. Dostupné z: <http://kramerius.nkp.cz/>

který má hlavně rétorický charakter, protože moderátor nemá žádného oponenta, se kterým by diskutoval a na jehož výroky by mohl reagovat. Divák je pasivním recipientem prezentovaných informací. Typickým příkladem je televizní zpravodajství.

Druhou formou je dialog mezi moderátorem a dalšími účastníky. V této formě má moderátor za úkol ptát se na otázky, oponovat svým hostům, argumentovat, otevírat nová témata, reagovat na respondentovy odpovědi. Jde o asymetrickou komunikaci, protože moderátor nejen oponuje svým hostům, ale zároveň celý pořad řídí a nastavuje jeho pravidla. Moderátor i další účastníci produktu se zaměřují na diváka, pro kterého diskusi vedou, proto mají tyto pořady rétorický argumentační charakter, aby aktéři dokázali divákovi, že jejich názor a jejich prezentování je správné. Moderátor je zástupcem diváků, pro které chce informace získat a předat jim je. Respondent své odpovědi také neříká pouze moderátorovi, ale všem sledujícím divákům, jejichž přízně chce dosáhnout. Jde tak o formu mediálního dialogu, která je vedena pro třetí stranu. Typickým příkladem jsou politické debaty nebo zábavné pořady.

Každý mediální dialog je obrácen k publiku, protože i moderátorova pozornost má dva směry – jeden k hostům a druhý k divákům. Od hosta chce moderátor informace získat a divákům je tím předat.

Jednotlivé mediální produkty se liší svou pracovní organizací, podmínkami, tvůrčími osobnostmi, obsahy i cílovou skupinou. Ve všech případech se ale vyrovnávají a staví nějakým způsobem ke skutečnosti a realitě.

Podle německého psychologa a filozofa Gerharda Maletzkeho ovlivňují činnost pracovníků médií tyto faktory:

- *Osobnostní rysy a podmínky práce*
- *Zpětná vazba od příjemců*
- *Podmínky dané povahou sdělení a povahou média*¹²

A tudíž, i když média nabízejí podobné mediální produkty, nikdy nejsou totožné, a to díky jejich odlišným tvůrcům. *Podle Maletzkeho jde o šest charakteristických rysů těchto tvůrců, které mají vliv na konečnou podobu mediálního produktu:*

1. *Představa komunikátora o sobě samém;*

¹² JIRÁK, J. KÖPPOVÁ, B. *Masová média, 2. přepracované vydání*. Praha: Portál, s.r.o., 2007. s. 163. ISBN 978-80-262-0771-9.

2. *komunikátorovo osobnostní uspořádání;*
3. *tým, v němž komunikátor pracuje;*
4. *vztah komunikátora k organizaci;*
5. *komunikátorovo společenské prostředí;*
6. *tlaky a omezení způsobené tím, že mediální sdělení je veřejné povahy.*¹³

1.1.1 Sportovní televizní žurnalistika

Důležitým milníkem sportovní televizní žurnalistiky byly XI. olympijské hry v Berlíně v roce 1936, o kterých německá režisérka Leni Riefenstahlová natočila film Olympia. Šlo o první podobné zpracování významné sportovní události – např. kamery umístěné na vozících v kolejišti mohly sledovat sportovcův výkon po celou dobu běhu, poprvé byla využita kamera pod vodou.

Sport je součástí televizní žurnalistiky v České republice (tehdejším Československu) téměř od počátku jako součást večerního hlavního televizního zpravodajství, jelikož sportovní zprávy se poprvé vysílaly 11. března 1956, kdy vznikl pořad dnes známý pod názvem Branky, body, vteřiny. S vývojem technologií Československá televize nabízela i záznamy sportovních klání a také živé vstupy ze studia.

Televize přinesla lidem nejen nový přístup k informacím, ale i novou formu zábavy, a to přenosy sportovních utkání, což bylo možné až po vzniku prvního přenosového vozu. První sportovní přímý přenos vysílala Československá televize 11. února 1955, necelé dva roky poté co začala vysílat (1. květen 1953). *Šlo o hokejový zápas mezi Prahou a švédským týmem Leksands IF, který se odehrával v Praze na Štvanici.*¹⁴ Přenos byl plánován pouze na dvě třetiny, ale během utkání přišel takový zájem ze strany diváků, především ve formě telegramů a telefonátů, že nakonec televize odvysílala celé utkání. Jeho komentátory byli Vít Holubec a Josef Valchář

¹³ JIRÁK, J. KÖPPLOVÁ, B. *Média a společnost: Stručný úvod do studia médií a mediální komunikace.* Praha: Portál, 2007. s. 80-81. ISBN 978-80-7367-287-4. Dostupné z: <http://kramerius.nkp.cz/>

¹⁴HRION, L. ŽEHANOVÁ, B. První přenos byl před padesáti lety [online]. 7.2.2005 [cit. 2020-11-07]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/sport/ostatni/prvni-prenos-byl-pred-padesati-lety.A050206_223558_sporty_no

z Československého rozhlasu, jelikož sportovní redakce televize v té době ještě neexistovala, a tak televize neměla své vlastní komentátory a musela si je vypůjčit.

Ke sportovním fanouškům se díky televizi dostával už nejen sportovní komentář, který znali z rádií, ale také obraz pomocí televizního vysílání.

S technologickým vývojem se samozřejmě posunula i nabídka sportovního vysílání a dnes je možné sledovat hned několik sportů najednou na různých televizních kanálech, jejichž počet se neustále zvyšuje, a nejen na nich. V dnešní době nabízí sportovní přenosy, sestřihy a reportáže i internet.

Sportovní přenosy technologicky rozvinula i tzv. elektronická tužka, tedy možnost zpomaleného a opakovaného rozebírání jednotlivých akcí ve studiu. Změnil se i počet a umístění kamer přímo na sportovištích, např. v brankách.

2 MEDIÁLNÍ INSTITUCE

Instituce představují způsob, jakým lidé provádějí určitou činnost, distribuci obsahů příjemcům. Jejich cílem je šíření informací, ale každá instituce informace šíří jinými prostředky. S rozvojem technologií se i ony v čase vyvíjejí a mění. Podoba instituce je jiná v závislosti na zemi, ve které funguje, a na formě jejího vlastnictví. *Operují ve veřejné sféře a jsou podle toho regulovány.*¹⁵ Instituce mohou být soukromé, veřejnoprávní, státní a liší se především svým financováním.

Každý moderátor je součástí konkrétní mediální instituce, která má vliv na jeho práci a na výsledné mediální produkty, protože každá instituce má svou vlastní profesní organizační strukturu a s tím související dělbu práce. Právě mediální produkty jsou výsledkem práce mediálních institucí. Mediálními institucemi jsou např. rozhlasové a televizní stanice.

Mediální organizace je organizační struktura, která je složená z pracovních výkonů jednotlivých profesí, které se podílí na obsahu mediálního produktu a bez kterých by nemohl vzniknout.

Mediální produkt je výsledkem ustálené kolektivní výroby. V televizním prostředí dochází k jeho prezentaci jen jednou z mediálních profesí (moderátorem, komentátorem apod.), který se stane centrem pozornosti diváka. Za produktem ale stojí celá organizace, několik různých profesí. Úspěšnost těchto produktů na trhu vytváří pověst a postavení organizace ve společnosti.

V posledních letech dochází v českém prostředí k častému přebírání produktů od zahraničních mediálních organizací (např. StarDance...když hvězdy tančí, talentové a pěvecké soutěže). I přes to zůstává výroba produktů jedinečná s ohledem na odlišné tvůrce a hlavní tváře pořadů. Instituce se tím snaží také snížit nejistotu, která je neoddělitelnou součástí výroby mediálního produktu.

Při celkovém fungování organizace, i při samotné tvorbě mediálních produktů, záleží na vlastnické struktuře konkrétních organizací a způsobu jejich financování.

¹⁵ MCQUAIL, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. 4. vydání. Praha: Portál s.r.o., 2009. s. 69. ISBN 978-80-7367-574-5. Dostupné z: <http://kramerius.nkp.cz/>

Organizace ovlivňují i jejich diváci, konkurenční organizace i další mediální instituce i politická situace v zemi. Organizace si vytvářejí svá vlastní pravidla, kterými se zaměstnanci musí řídit, a to i při výrobě produktů. Každá část organizace má na starost konkrétní rozhodnutí, která ovlivňují práci při výrobě produktu a jeho následnou výslednou podobu.

V České republice vznikl roku 1991 zákon č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, který zavádí duální systém znamenající koexistenci veřejnoprávního a komerčního rozhlasového a televizního vysílání jako dvou složek vysílacího systému.

Ve stejném roce vznikají zákony č. 483/1991 Sb. a č. 484/1991 Sb. o vzniku institucí dnešní České televize a Českého rozhlasu jako organizací veřejnoprávních.

2.1 ČESKÁ TELEVIZE

Jednou z organizací, ve které Robert Záruba působil a stále působí, je veřejnoprávní Česká televize (dále ČT). Je nezbytné si o institucích uvést základní přehled informací pro pochopení pracovního chodu organizací.

V roce 1953 začalo zkušební vysílání Československé televize a o rok později, 25. února 1954, již přešlo ve vysílání pravidelné. Nejdříve bylo televizní vysílání třídní, ale počet vysílacích dní se postupně navyšoval – roku 1955 na šest dní v týdnu a od roku 1958 můžeme hovořit o celotýdenním vysílání. V sedmdesátých letech 20. století vznikl druhý vysílací kanál ČT a na něm bylo zahájeno i barevné vysílání. V současné době má ČT několik kanálů – ČT 2, zpravodajský kanál ČT 24, sportovní ČT sport, ČT 3 zaměřený na televizní archiv, dětský kanál ČT :D, který se ve večerních hodinách mění na kulturní ČT art.

Česká televize vznikla rozpadem Československa 1.1. 1992 podle zákona o České televizi. Zákon č. 483/1991 Sb. o České televizi ustanovuje jejím sídlem Prahu a její hlavní úkoly jako televize veřejné služby.

Zákon ustanovuje kontrolní orgán pro činnost veřejnoprávní televize, a to Radu České televize, která má 15 členů ve veřejné funkci, a je odpovědná Poslanecké sněmovně. Dále dozorčí komisi o 5 členech, která je poradním orgánem Rady ČT.

Statutárním orgánem televize je generální ředitel, který je volen Radou České televize, které je také odpovědný, na funkční období 6 let. V současnosti je jím Petr Dvořák, který byl naposledy zvolen v roce 2017.

Podle zákona o České televizi jde o samostatný subjekt nezávislý na státním rozpočtu. Hlavními finančními zdroji jsou televizní poplatky, které činí 135 Kč měsíčně a podnikatelská činnost. Výnosy z reklam na programu ČT 2 musí televize čtvrtletně převádět Státnímu fondu kultury České republiky. Peníze z reklam vysílaných na kanálu ČT Sport jsou použity na výrobu sportovních pořadů.

Zaměstnanci České televize jsou povinni řídit se dokumentem nazvaným Kodex ČT, který schválila Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. Jedná se o základní zásady pro plnění veřejné služby, mezi nimiž nejčastěji zmiňovaná nezávislost, otevřenost a hlavně nestrannost.

Součástí jsou také pravidla při natáčení. Kodex je však rozdělen i do dalších částí zaměřených na běžného diváka, dětského diváka, televizní poplatek, informace ve zpravodajství a publicistice, otázky náboženství a etiky, umělecké pořady, jazykový projev, diskusní, vzdělávací, zábavné pořady, ale jeho součástí je i sportovní vysílání. Právě tato část je důležitá pro sportovní oddělení televize.

Sportovní redakce Československé televize vznikla v roce 1956, funguje tedy už 65 let, během kterých sportovní program získal dokonce svůj samostatný kanál. Sportovní vysílání veřejnoprávní televize drží ještě jeden zajímavý rekord: „*Přenosy z hokejového mistrovství světa vysíláme nejdéle na světě,*“ říká současný generální ředitel.¹⁶

ČT má divákovi nabídnout vrcholové domácí i světové sportovní události. Do jejího televizního vysílání jsou obsáhle zařazeny olympijské hry ale i sport paralympijský a paralympijské olympijské hry. Zaměřit se má ale také na žákovský a dorostenecký sport.

¹⁶ČT SPORT. *Už 15 let s vámi. Program ČT sport se po roce "bez sportu" chystá na extrémní sezonu* [online]. 10.2. 2021 [cit. 2021-02-16]. Dostupné z: <https://sport.ceskatelevize.cz/clanek/archiv/uz-15-let-s-vami-program-ct-sport-se-po-roce-bez-sportu-chysta-na-extremni-sezonu/6023978248bff33081308e92?fbclid=IwAR1rrRUWJerMj72EMma9qoqRvF212vozCvUWX9eQBCe1vFj4dRQEgrm71uM>

Předešlý výčet dokládá, jak široký musí obsah být a vzhledem k němu televize potřebuje i dostatek prostoru, aby uspokojila co největší množství diváků.

Vysílání jednotlivých sportů se odvíjí od zájmu veřejnosti. I v tomto sportovním odvětví vysílání je nutno dbát na nestrannost co se týče sportovních klubů. Zvláštní charakter mají pořady, ve kterých komentátor projevuje podporu sportovcům z České republiky. I zde však musí převažovat věcné informace a kritický pohled komentátora, jak říká kodex.

2.1.1 ČT Sport

Sportovní kanál ČT vznikl v roce 2006 pod názvem ČT4 sport a za jeho vznikem stojí původní myšlenka sportovního novináře Otakara Černého (1943-2021), který působil ve sportovním vysílání ČT jako redaktor a šéf sportovní redakce.

Vysílání sportovního kanálu začalo v pátek 10. února zahájením zimních olympijských her v Turíně, a tak v letošním roce oslavil tento kanál 15 let vysílání a divákům bylo zprostředkováno 34 tisíc hodin živých sportovních přenosů. ČT sport se stal první veřejnoprávní sportovní televizní stanicí v Evropě.

Nejdříve šlo o šestnáctihodinové vysílání od 9 do 24 hodin, které na začátku roku 2008 přešlo na čtyřicetihodinové. V počátcích měl ale sport svůj prostor také na kanálu ČT 2. V současnosti má sportovní kanál tak široký obsah a tolik přímých přenosů, že se často události překrývají, a tak je stále příležitostně využíván program ČT 2. Diváci mohou některé přenosy sledovat i na webu nebo prostřednictvím zeleného tlačítka na chytrých televizích, tzv. HbbTV, kde si mohou vybrat, který z nabízených sportů budou živě sledovat.

Veřejnoprávní sportovní kanál za své působení už dvakrát změnil název. Poprvé roku 2008 na ČT4 a roku 2012 na ČT sport, který zůstává dodnes.

V roce 2010 poprvé proběhlo sportovní vysílání v HD kvalitě, a to o zimní olympijské hry ve Vancouveru. Pravidelné HD vysílání programu ČT sport začalo o dva roky později.

Jedná se o nejsledovanější sportovní veřejnoprávní kanál v Evropě. Nejvíce diváků pravidelně sleduje hokejové přenosy během mistrovství světa nebo

olympijských her. Například čtvrtfinále na olympijských hrách v roce 2014 mezi Čechy a Slováky sledovalo 2,1 milionu diváků, což znamená, že každý druhý divák sedící u televize zápas viděl.

Podle Kodexu ČT by se sportovní vysílání mělo zaměřovat především na špičkové zahraniční i domácí sportovní akce. Mělo by ale také přibližovat žákovské a dorostenecké kategorie. *Prostor věnovaný v programu jednotlivým sportovním odvětvím odpovídá zájmu veřejnosti, který se odvíjí také od počtu oficiálně registrovaných sportovců daného odvětví v České republice.*¹⁷ To v českém prostředí znamená zaměření na nejrozšířenější sporty jako lední hokej a fotbal. Televize by neměla v programové nabídce opomenout ani další méně populární sporty včetně toho paralympijského. Musí nabídnout prostor také olympijským hrám. Sportovní vysílání by nemělo podporovat jakoukoli nesnášenlivost mezi sportovními fanoušky.

Nejsledovanější událost v historii ČT sport byla zimní olympiáda v Soči v roce 2014 a mezi nejsledovanější přenosy tehdy patřily hokejové zápasy národního týmu a rychlobruslení, kde ČR reprezentovala Martina Sáblíková. *Zcela nejsledovanější bylo olympijské utkání českých hokejistů proti Slovensku, které sledovalo 2,10 milionu diváků.*¹⁸

Podle slov šéfkomentátora redakce sportu Roberta Záruby nemá kanál ČT sport mezi veřejnoprávními televizemi v Evropě konkurenci, a to díky velice široké nabídce sportů, které vysílá. V čem podle Záruby ČT sport potřebuje zlepšení, je sebe prezentace, kterou komerční sportovní stanice dokážou lépe, čímž k sobě poutají větší pozornost.

¹⁷Kodex ČT [online]. [cit. 2020-11-04]. s. 21. Dostupné z: https://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/kodex-ct/pdf/kodex-ct.pdf?_ga=2.79379348.141736468.1613469694-1075129453.1545737129

¹⁸ČT SPORT. *Už 15 let s vámi. ČT sport se po roce "bez sportu" chystá na extrémní sezonu* [online]. 10.2.2021 [cit. 2021-02-16]. Dostupné z: <https://sport.ceskatelevize.cz/clanek/archiv/uz-15-let-s-vami-program-ct-sport-se-po-roce-bez-sportu-chysta-na-extremni-sezonu/6023978248bff33081308e92?fbclid=IwAR1rrRUWJerMj72EMma9qqRvF212vozCvUWX9eQBCe1vFj4dRQEgrm71uM>

Současným, a v budoucnu možná největším, problémem ČT sport jsou zdražující se vysílací práva i přes to, že koncesionářský poplatek zůstává stále stejný. S postupem času tak nebude sportovní kanál schopen přeplatit komerční televize.

2.2 TV NOVA

První česká plnoformátová komerční televize získala licenci v Praze v lednu roku 1993 na 12 let od Rady pro rozhlasové a televizní vysílání. *Licence připadla české mediální společnosti CET 21, spol. s r. o. se sídlem v Praze 5.*¹⁹ Jako komerční televize je způsob jejího financování převážně z reklamní činnosti.

Společnost Central European Television for 21st Century oficiálně spustila vysílání 4. února 1994 a jejím prvním ředitelem se stal Vladimír Železný, a to až do roku 2003. Televize se brzy stala nejsledovanější v ČR, zejména díky novému druhu zábavných pořadů, které diváci z ČT neznali.

Druhým generálním ředitelem byl Petr Dvořák, současný generální ředitel ČT. Během jeho působení televize začala s tvorbou vlastních nekonečných seriálů, s jejichž tvorbou pokračuje dodnes (např. *Ordinace v růžové zahradě* a *Ordinace v růžové zahradě 2*).

V roce 2007 vznikla nová stanice Nova cinema zaměřená zejména na filmy, roku 2012 Smíchov a Fanda a o rok později TV Telka. V roce 2008 zahájil vysílání placený sportovní kanál Nova sport, čímž získal sport na Nově mnohem větší prostor, i když program není nabízen všem divákům bez poplatku jako na ČT sport.

Televize Nova se zaměřuje na masového diváka, a to i co se týče sportovních pořadů, ve kterých chce zaujmout co největší množství lidí. V současnosti existuje Nova Sport 1 a Nova Sport 2 a vzhledem k tomu, že jde o placené kanály, může Nova vysílat širokou škálu různých sportů (např. bojové sporty, jejichž popularita roste, a Evropskou fotbalovou ligu). Se vznikem placeného sportovního kanálu si totiž televize může dovolit koupit dražší televizní vysílací licence, ale stejně jako ČT

¹⁹ *Rozhodnutí o udělení licence č. 001/1993* [online]. [cit.2020-11-02]. Dostupné z: <https://www.rrtv.cz/files/lic/1872764.pdf>

zaostává za O2 TV Sport, což je kanál skupující v současnosti velký podíl televizních sportovních práv. V roce 2021 je možné, že O2 TV Sport a Novu bude vlastnit stejný majitel, práva by se tak mohla rozložit a výrazně rozšířit.

K vývoji sportu na Nově se vyjádřil i její bývalý zaměstnanec Robert Záruba, podle kterého je vývoj velice pozvolný. Na druhou stranu soukromé televize nabízí větší finanční ohodnocení za menší objem práce než televize veřejnoprávní.

Mezi sportovní stanice, které mohou diváci sledovat tedy patří ČT sport, dva kanály Nova Sport, kanály O2 TV Sport, stanice Eurosportu, Sport 5 atd. V posledních letech výrazně vystupuje program O2 TV Sport, se kterým se ČT sport dělí o práva na nejvyšší hokejovou a fotbalovou ligu. O2 TV Sport navíc vysílá i fotbalovou Ligu mistrů.

3 MODERÁTOR JAKO SOUČÁST TELEVIZNÍCH ŽÁNŮ

Žánrem lze rozumět druh, způsob nebo typ stejně jako u filmové teorie. *Žánr lze považovat za praktický vynález, který pomáhá médiím konzistentně a efektivně fungovat a vycházet vstříc očekáváním svých zákazníků.*²⁰

Moderátor je neoddelitelnou součástí mediálních produktů, které určují vlastnosti a schopnosti, které musí daný moderátor ovládat, aby byl schopen produkty řídit a být jejich kvalitní součástí odpovídající žánru produktu.

Stejně jako se žánrově liší mediální produkty, tak se s nimi liší i jejich moderátoři, protože neexistuje univerzální moderátor na všechny druhy mediálních žánrů. Každý pořad vyžaduje něco jiného, a i divák jako příjemce očekává něco jiného. Na tvorbu a podobu mediálních produktů má v případě veřejnoprávních médií vliv i legislativa, kterou jsou tato média povinna se řídit.

Mediální produkty se vyznačují především obsahovou různorodostí, čímž ovlivňují i slovní zásobu s tématy související. Jednoduše řečeno – jiný slovník nabídne divákům moderátor zpravodajství, které zahrnuje všechny obory, a jiný nabídne moderátor, komentátor nebo redaktor během sportovního přenosu, kde budou spíše zaznívat slangové výrazy týkající se daného sportu. Slovní zásoba se přizpůsobuje tématu. Čím specifitější pořad, tím specifitější je slovní projev. Hodí se uvést příklad související s tématem práce, pokud sledujeme hokejové utkání, s největší pravděpodobností v něm zazní slova buly, krosček, forčekink, blafák, ofenziva, defenziva, ofsajd, zakázané uvolnění apod., která bychom jen těžko hledali v jiných televizních žánrech.

Během sportovních přenosů je důležité efektivní, rychlé, ale zároveň srozumitelné vyjádření, protože hra se velice rychle mění. Naopak pokud zůstaneme u zpravodajství, zde jde o předem připravené informace, i když také v tomto mediálním

²⁰ MCQUAIL, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. 4. vydání. Praha: Portál s.r.o., 2009. s. 381. ISBN 978-80-7367-574-5. Dostupné z: <http://kramerius.nkp.cz/>

produktu může přijít během vysílání změna a k tomu potřebná rychlá reakce moderátora. Liší se intonace a tempo řeči moderátorů v odlišných žánrech.

Liší se rovněž atmosféra jednotlivých produktů. Dialogy jsou ve sportovních a zábavných pořadech více familiární než v politických diskusích a méně vyhrocené. Politické dialogy se vyhýbají hodnocení na rozdíl od těch sportovních, které hodnocení vyžadují.

Za výslednými mediálními produkty stojí řada mediálních profesí. Za jedny z klíčových, které se na tvorbě produktů podílejí, lze považovat podle Marka Deuzeho:

- *Žurnalistiku*
- *Oblasti reklamy, marketingu, public relations*
- *Oblasti vysílání a kinematografie*
- *Průmysl počítačových her*²¹

²¹ JIRÁK, J.KÖPPLOVÁ, B. *Masová média, 2., přepracované vydání*. Praha: Portál, s.r.o., 2015. s. 168. ISBN 978-80-262-0771-9.

4 STYL MODEROVÁNÍ ROBERTA ZÁRUBY

4.1 ROBERT ZÁRUBA

Český sportovní komentátor, moderátor a redaktor se narodil 18. srpna 1967 v Praze. Již jako dítě se zajímal o sport a podoby sportovních stadionů, což mu vydrželo dodnes. Vytvářel si sešity s výstřižky stadionů a k nim si psal vlastní popisky. Nejen že se na sporty chodil přímo dívat, ale také některé (fotbal, hokej) aktivně provozoval.

Vystudoval pražskou Karlovu univerzitu na Fakultě žurnalistiky v letech 1985–1989. Do sportovní redakce České televize nastoupil jako externí spolupracovník už jako student střední školy v roce 1984 a byl zde nejmladší. Působil i v nejstarším televizním pořadu Branky, body, vteřiny.

V dobách Československa byly zvykem dva komentátoři, kdy jeden komentoval česky a druhý slovensky a oba museli mít stejný prostor během sportovního přenosu. Záruba přišel s novým formátem komentování v ČT, který se uchytil ve všech sportovních televizích u nás, a který funguje dodnes. Jde o spojení komentátora s expertem v daném sportu. Tato forma komentování byla poprvé prosazena ve sportovní sezóně 1996/1997.

Pokud jde konkrétně o hokejové a fotbalové experty, tak ti by měli být veřejnosti známí lidé se schopností rychlé reakce a formulace. Měli by mít dobrý slovní projev ale i vzhled. Mezi takové hokejové experty se v současnosti v ČT řadí např. David Pospíšil, Martin Procházka, David Moravec, Petr Hubáček a další, se kterými komentátoři ČT spolupracují. Podle Záruby nejpřísnějším výběrem projdou právě hokejoví a fotbaloví experti, v ostatních sportech je těžší najít takové experty, kteří by splňovali veškeré výše zmíněné požadavky a jsou tudíž při výběru více benevolentní.

Během Zárubovy kariéry se měnilo nejen komentování ale celý sportovní přímý přenos. Během moderátorových začátků začínal přímý přenos pouhých 5 minut před začátkem zápasu a během přestávek běžel jiný program, reklamy apod. Jakmile utkání skončilo, skončil i přímý přenos a žádné rozhovory s hráči po zápase, jako jsou dnes, nebyly. Se vznikem pořadu Buly hokej živě začal přestávkový program a také ten pozápasový, jehož součástí jsou již zmíněné rozhovory s hráči a trenéry. Změnila

se i technologie, která je schopná v současnosti zachytit mnohem více detailů, fungují také ruchové mikrofony, kamery přímo na ledu – např. v brankách.

V roce 2000 od 15.1. do 15.7. působil Záruba na komerční televizi Nova, jeho zaměstnavatelem byla Česká produkční 2000. Po výhře českých hokejistů v Naganu se stal externím pracovníkem České televize kvůli tehdejší situaci v redakci. Následně vypadl z pracovního nasazení a bývalí kolegové ho okamžitě přijali na Novu. V té době se stal součástí vysílání jednoho mistrovství světa a pořadu o NHL, na které měla tehdy Nova vysílací práva. Následně se změnilo vedení České televize, které chtělo Zárubu zpět, a tak se rozhodl vrátit do veřejnoprávní televize, kde působí dodnes.

Momentálně pracuje ve funkci šéfkomentátora sportovní redakce, a tak pod něj spadají veškerí sportovní komentátoři a redaktori v ČT. Do jejich práce nechce příliš zasahovat, podle něj jde spíše o korigování chyb a dávání nových podmětů a postřehů k vysílání. Tvoří mimo jiné i vysílací olympijský program.

Příprava je neodmyslitelně spojena s mediálními profesemi, ať už jde o moderátora, sportovního komentátora nebo reportéra, bez ohledu na to, jestli jde o politiku nebo sport. Záruba je zastáncem dlouhodobé přípravy, ze které si následně vybírá informace ke konkrétním zápasům a pro kterou je známý nejen mezi svými kolegy. Vede si vlastní excelovou kartotéku hráčů a vlastní statistiky. K jednotlivým zápasům si píše vlastní poznámky nebo příběhy související s nimi. K jednomu konkrétnímu zápasu si pak vybere informace k oběma týmům a jejich hráčům na jednu stranu A4. Týmy jsou barevně odlišené, aby bylo na první pohled jasné, jaké informace, ke kterému týmu patří. Druhou stranou A4 jsou obecné informace o daném zápase. Méně Záruba využívá informace z internetu, protože jeho využívání znamená větší míru ověřování.

Jeho příprava se v průběhu let ani moc nezměnila. Největším rozdílem je, že v minulosti si psal konkrétní přípravy k zápasům ručně, v současnosti je má vytištěné. Zásadní změna pro jeho dlouhodobou přípravu přišla se slavným vítězným Naganem. Šlo o poslední turnaj, na který si vezl sešit s vlastní ručně psanou dlouhodobou přípravou, která trvala čtyři roky. Poté už začal využívat nových technologií, jakými byl právě počítač a jeho vymoženosti.

Pokud jde o výslovnost zahraničních jmen, nejlépe ji ověřuje přímo u zahraničních komentátorů nebo samotných hráčů, aby se vyhnul nepříjemným chybám jako špatné výslovnosti jejich jmen.

Zdá se, že pro sportovního žurnalistku je důležitá znalost cizích jazyků pro komunikaci se zahraničními sportovci a trenéry. Záruba ovládá anglický a ruský jazyk, ale ani v jednom z nich by podle svých slov nezvládl komentovat zápas. Rozumí také hokejové terminologii ve finském a švédském jazyce a zvládne i hymny obou těchto zemí.

Nesmírně důležitá je při sportovních přenos nestrannost, na které si diváci zakládají a často osočují komentátory z jejího porušování. Robert Záruba si na nestrannosti zakládá, nemá žádný oblíbený hokejový klub. Rozhodující pro něj není výsledek zápasu, ale kvalita pořadu a s ní související spokojenost diváka. Sám sebe nerad poslouchá, a tak vychází z vlastního pocitu z vysílání a z vlastní sebereflexe. V současné době se díky sociálním sítím lze lehce dostat ke zpětné vazbě přímo od diváků. Mimo jiné ale Záruba pořádá besedy po celé ČR, během kterých se dozví mnoho konkrétních ohlasů na svou práci osobně.

Zakládá si na profesionalitě, a tak i když si s většinou českých hokejistů tyká, během oficiálního kontaktu si se všemi vyká. I samotní hráči a trenéři jsou pro něj v tomto ohledu zdrojem informací, a právě osobní kontakt znamená pro Zárubu nejlepší a nejpřesnější zdroj. Tykání s hráči bere jako výhodu, jelikož tím získal možnost ptát se i na nepříjemné otázky.

V roce 1990 získal Zvláštní cenu Českého literárního fondu za svou diplomovou práci „Historie hlavní redakce tělovýchovy a motorismu ČST Praha.“ O devět let později obdržel Novinářskou křepelku Českého literárního fondu. Záruba si za svou profesní činnost vysloužil i divácké ceny ankety TýTý jako nejoblíbenější sportovní komentátor za roky 2003 a 2004.

Jeho osobním televizním rekordem je nepřetržitě vysílání během Olympijských her v roce 2000 v Sydney, kdy uváděl Olympijské studio v Praze 19 hodin.²²

²² Robert Záruba – Lidé – Česká televize [online]. [cit. 2020-11-04]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/lide/robert-zaruba/>

Záruba je autorem historického dokumentárního sportovního archivu ČT pod názvem Archiv Z. Ten připomíná českým divákům důležité historické milníky českého a československého sportu. K některým utkáním z historie i zpětně nahrával komentář. Projekt byl vytvořen v roce 2012 a v současné době nabízí Archiv Z na stránkách České televize 210 dílů.

Podle svých slov si jako sportovců nejvíce váží generace hokejistů 40. - 80. let 20. století a jako největší sportovní zážitek vidí okamžiky po vítězství českých hokejistů v olympijském Naganu.

Český sportovní komentátor je podepsán pod tituly dvou knih. Kniha Dominik Hašek: Chytám svůj život je životopisem slavného hokejového brankáře. Ze spolupráce Haška a Záruby vzešel knižně životní i profesní příběh českého olympijského vítěze z Nagana z roku 1998. Celý text je psán v první osobě jednotného čísla a na jeho tvorbě se podílel jak Dominik Hašek, tak Robert Záruba. Největší prostor je věnován olympijskému Naganu, kniha začíná brankařovým dětstvím a končí ukončením hokejové kariéry. Zahrnuty jsou v knize i Haškovy hokejové statistiky a zajímavosti, za kterými stojí právě Záruba vzhledem k jeho profesi.

Druhou knihou Roberta Záruby, pod kterou je podepsán, je kniha Přepište dějiny! – Olympijské hry, MS a NHL očima reportéra ČT. Popisuje zde události, které největšímu vítězství v dějinách českého ledního hokeje předcházely. Citace z rozhovorů před turnajem, postřehy z tréninků na ledě, ale i informace o ostatních týmech, rozebírání jednotlivých zápasů, své vlastní zážitky a cituje i svůj vlastní komentář z některých zápasů. Záruba nám díky této knize dovoluje nahlédnout do své práce i způsobu tehdejšího komentování, které tvořilo dva komentátory, kteří se pravidelně střídali. Zárubovým kolegou byl tehdy komentátor Petr Vichnar. Dokazuje v knize nejen svou profesionalitu, ale i svůj zápal a zájem pro tento sport. Také zmiňuje svou dlouhodobou přípravu na turnaj století, která trvala čtyři roky.

Mezi Zárubovy novinářské vzory patří – John Davidson, Foster Hewitt a Giovanni Arpino. Giovanni Arpino (1927-1987) byl italský spisovatel a novinář, který pracoval i jako sportovní reportér. Roberta Zárubu zaujal svou knihou, ve které popisuje italské fotbalové mužstvo na MS 1974. V jeho knize poznal Záruba rozdíl mezi bulvární a seriózní novinářinou.

John Davidson (1953) je bývalý kanadský hokejista, známý hokejový komentátor, prezident hokejového týmu New York Rangers. Záruba se s tímto komentátorem dokonce několikrát osobně setkal na olympijských hrách a hokejovém Světovém poháru. Inspirací je pro Zárubu Davidson hlavně svým zaujetím pro sport a zaměřením především na hokej, díky čemuž je v Kanadě označován za skutečného hokejového novináře.

Foster Hewitt (1902-1985) byl kanadský rozhlasový hlasatel a komentátor Hockey Night In Canada, po kterém je pojmenována i cena, udělována v rámci Hokejové síně slávy lidem z rozhlasu nebo televize za výrazné příspěvky nejen komentátorské profesi ale i samotnému hokeji. Hewitt byl propagátorem popisného komentáře, kterému se věnuje i Záruba a zaměřuje se i na jeho teorii.

Během Zárubových novinářských začátků byl ovlivněn i českými sportovními novináři, kterými byli Zdeněk Paul, Ivan Hamšík, Zdeněk Šustr a Radek Mančar. Byli to pouze píšící novináři, jejichž obsahy a formy obsahů chtěl Záruba převést do televizní řeči.

Novým trendem šíření informací jsou podcasty založené na stejném audio principu jako rozhlas. Nově podcasty vyrábí i redakce kanálu ČT sport. V hokejových tématech pod názvem „Hokej bez červené“ je jejich pravidelnou součástí i Robert Záruba.

Součástí práce Roberta Záruby v ČT jsou tři profese – moderátor, komentátor a redaktor, tedy všechny tři stěžejní profese televizní sportovní žurnalistiky, kterou vyučuje na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy. Sám ale během rozhovoru přiznal, že škola ho na praktickou zkušenost v televizi nepřipravila. Záruba se v současnosti snaží předat svým studentům nejen teoretické znalosti ale i praktické informace, jakými jsou jeho vlastní dlouhodobé zkušenosti např. o přípravě.

4.1.1 Moderátor

Jako moderátor začal Záruba na Československé televizi 10. 9. 1990 pořadem Minuty dne, což bylo sportovní zpravodajství, kterým provázel. Skončil v něm v roce 1992 a jako moderátor uvedl 90 dílů tohoto pořadu.

Branky, body, vteřiny, nejstarší televizní pořad v ČR, je součástí zpravodajské relace ČT od roku 1956. Informuje o událostech ze sportovního odvětví, jehož součástí byl i Robert Záruba v letech 1991-1998. V souvislosti se sportovním zpravodajstvím působil i v pořadech Deník ČST, Události, Sport a Aktuality. Ve všech byl jejich moderátorem.

Hokejový magazín Buly hokej živě vysílá hokejové přímé přenosy, jejichž součástí je studio, ve kterém jsou hokejoví experti a moderátor, kteří řídí přestávkové programy a rozebírají hru a nejzajímavější akce. V tomto formátu pořadu Záruba vystupuje jak jako moderátor, také případně jako komentátor přímého přenosu. Záruba je dokonce autorem pořadu Buly hokej živě a také jeho scénáristou.

Pořad Kamelot, který ČT sport, tehdy ještě pod názvem ČT 4, začala vysílat na začátku roku 2011 byl moderován Robertem Zárubou a Jaromírem Bosákem, kteří si do studia zvali různé hosty z českého sportovního odvětví. Už vzhledem ke dvěma moderátorům je jasné, že šlo hlavně o problémy fotbalu a hokeje, na které se dvojice specializuje, ale nevyhnuli se ani jiným sportům.

S hosty vedl moderátor v průběhu pořadu debatu ohledně konkrétní problematiky. Telefonicky nebo e-mailem mohly být do Kamelotu zařazeny i dotazy a postřehy samotných diváků. Zastoupeny byly ve studiu samozřejmě obě názorové strany, jejichž vyjadřování a vzájemné reakce muselo být moderátory řízeno. Vzájemné konfrontace by se daly přirovnat k politickým debatám, které musí moderátoři řídit podobným způsobem – udávat slovo, řídit směr diskuse, argumentovat, prezentovat fakta. Připravené byly také redaktorské vstupy, kde zaznívaly další názory lidí z oboru, kteří nemohli být přítomni ve studiu. V tomto formátu se tak Záruba ocitl v roli, ve které ho neznáme. Některá mediální utkání jsou podle Čmejrkové označovány jako *novodobé gladiátorské hry*.²³ Tuto podobu mají politické debaty, ale i tato forma týkající se sportu se politickým debatám svou překvapivou ostrostí podobá.

Pořad se však na obrazovkách sportu udržel jen jediný rok a jako hlavní důvod sám Záruba viděl neochotu sportovní veřejnosti do Kamelotu přijít. Stejně jako

²³ ČMEJRKOVÁ, S. HOFFMANNOVÁ, J. *Jazyk, média, politika*. 1. vydání. Praha: Academia, 2003. s. 80. ISBN 80-200-1034-3. Dostupné z: <http://kramerius.nkp.cz/>

se k problémům nechtějí vyjadřovat politici, zde tomu bylo stejně i ve sportovním odvětví.

Po MS juniorů v prosinci 2020 a kritice výchovy mladých českých hokejistů přišel sportovní program ČT s podobným formátem, kterým byl pořad Kamelot. Debata proběhla pod názvem pořadu Spor o český hokej, který moderoval právě Robert Záruba 28. ledna 2021. V pořadu se sešli některé z osobností současného ledního hokeje. Filip Pešán – šéftrenér Českého svazu ledního hokeje (dále ČSLH) a současný trenér národního týmu, Petr Bříza – viceprezident výkonného výboru ČSLH, Radim Vrbata – mistr světa z roku 2005 a Václav Varaďa – mistr světa z roku 2005 a současný trenér posledních extraligových vítězů HC Oceláři Třinec. Oslovení ohledně této problematiky byli i další, kteří se objevili v reportážích. Diskusní pořad o největších problémech českého hokeje se podobal politickým debatám vyžadující od moderátora perfektní znalost problematiky, řízení debaty, aby se nestrhla v hádku hostů, a nestrannost, aby nedošlo k ovlivnění diváka.

Olympijská studia jsou pravidelnou součástí olympijského vysílání ČT, ve kterém se objevují jako hosté čeští sportovci a probíhá v nich pravidelné informování o výsledcích českých reprezentantů. Robert Záruba je autorem Olympijského studia Londýn 2012 a zároveň byl jeho hostitelem a moderátorem ve studiu. Záruba tvoří olympijský program v ČT a program olympijských studií. Je také zodpovědný za výběr komentátorů k jednotlivým sportům na olympijských hrách.

Studia MS v hokeji jsou součástí všech hokejových mistrovství světa seniorů. Ve studiu je většinou jeden moderátor a s ním dva hokejoví experti. Do studií jsou ale zváni i hosté z řad hokejistů, trenérů nebo jiní významní lidé tohoto sportu, např. prezident Mezinárodní hokejové federace René Fasel, se kterým Záruba už několikrát vedl rozhovor v rámci tohoto studia na MS.

4.1.2 Komentátor

Doprovodný komentář je navždy spojen s významnými historickými sportovními událostmi. Pokud si tedy chceme pustit např. televizní záznam vítězného hokejového Nagana, na záznamu uslyšíme i hlas komentátorů Petra Vichnara a Roberta Záruby. Jejich hlasy nejde od přenosu oddělit. S olympijským vítězstvím Kateřiny

Neumannové z Turína roku 2006 je spojen komentář Pavla Čapka. Tím že komentář u přenosu zůstává, se dokazuje blízké spojení komentátorské profese se sportovním světem a jeho historickými milníky, kterých je komentátor součástí.

První hokejový zápas Robert Záruba komentoval v listopadu roku 1990. Od roku 1991 pravidelně komentuje hokejové zápasy, ale Záruba komentoval i další sporty jako je florbal, softball, baseball, pozemní hokej, atletiku, tenis, cyklistiku, a dokonce také ženský fotbal během olympijských her v Riu de Janeiru. Do styku tak přišel s téměř všemi sporty, čemuž nahrávala i tehdejší doba, kdy každý komentátor měl ve studiu na Kavčích horách tzv. „záložního“ komentátora, který zaskočil v případě technických problémů. Záruba se podle svých slov nevyhýbá komentování žádného sportu, ale dlouhodobě by nechtěl provázet sporty, ve kterých je stěžejní hodnotící lidský faktor (např. krasobruslení, gymnastika atd.).

Je každoročně komentátorem hokejových zápasů během Euro Hockey Tour a mistrovství světa, Světového poháru a samozřejmě i zimních olympijských her. Nesmíme zapomenout ani na hokejová mistrovství světa juniorů, která komentuje pravidelně, a dokonce i několik zápasů za sebou. Je pravidelným komentátorem i české nejvyšší hokejové ligy (Tipsport extraligy).

Záruba si vede i své osobní statistiky. K datu 18.1. 2021 okomentoval 1 635 utkání. Do tohoto čísla jsou zařazeny i historická utkání z archivu, ke kterým nahrál doprovodný komentář zpětně. Přímých přenosů ke stejnému datu okomentoval 1 461.

I Zárubovy komentáře mají u českých hokejových fanoušků úspěch (např. „Vítej, zlatý hattricku.“, „Rachna, kachna toto letělo.“ nebo nejslavnější „Přepište dějiny.“). Nic stejného od Záruby neuslyšíme, sám mluví o tom, že pokud ho něco napadne během hokejového utkání, jde o sílu okamžiku a o konkrétní osobu, nebo utkání, a tak to již nikdy znovu nepoužije, protože žádná situace nikdy nebude úplně stejná. Dopředu ale přemýšlí nad tím, co by řekl, v jaké situaci a následně buď danou myšlenku využije nebo nikoliv. Nepíše si dopředu žádné věty, protože sportovní komentář by se neměl číst. Jde o sílu okamžiku a komentátor nikdy nemůže vědět, co se stane. Podle Záruby je největším nezdarem komentátorů klišé, kterému se za dlouhá léta praxe nelze vyhnout v okamžiku, kdy komentátora jednoduše nic lepšího nenapadne.

4.1.3 Redaktor

Redaktor ani komentátor by podle Kodexu ČT neměli dávat najevo upřednostňování určitého sportovního klubu, výjimku ale tvoří události, kdy je na místě projevit přízeň sportovcům z České republiky. Přednost má ale předávání věcných informací a kritický úsudek.

V ČT nejsou přijímání sportovní komentátoři ale redaktori, kteří se mohou postupem času dostat na komentátorskou pozici. Právě redaktorskou prací v Československé televizi Záruba začínal a brzy se dostal i ke sportovnímu komentování. V současnosti trvá více než 6 let, než si redaktori mohou komentování vyzkoušet.

Robert Záruba jako stálý redaktor sportovní redakce Československé televize nastoupil v roce 1990. Na začátcích své kariéry působil právě jako redaktor i v Brankách, bodech, vteřinách. Redaktorská práce je podle jeho slov vůbec nejdůležitější a díky reportážím se lze nejvíce naučit, a tak Záruba na začátku své kariéry jezdil po republice a točil reportáže.

Záruba vytváří přestávkové programy hokejových vysílání ve formě reportáží, ve kterých se zabývá např. osobnostmi českého a československého hokeje nebo historickými milníky tohoto sportu ale i jeho současnými problémy. Tvoří také medailonky hráčů národního týmu nebo jeho trenérů, ať už nově příchozích, nebo známých hokejových tváří. Nejčastěji formou rozhovoru, který s hráči a trenéry vede.

Během menších turnajů české hokejové reprezentace, jakým je např. Karjala Cup nebo Švédské hokejové hry Záruba plní nejen funkci moderátora a komentátora ale i redaktora, protože do zahraničí cestuje co možná nejmenší počet pracovníků ČT. Během přestávek nebo v pozápasovém programu tudíž vede i rozhovory se samotnými hráči a trenéry.

V době koronavirové pandemie na počátku 20. let 21. století se změnilo také sportovní vysílání přímých přenosů z hokejových utkání. Redaktori přímo u ledu, kteří vedou rozhovory s hráči, nemohou být na stadionu přítomni a nemohou tedy rozhovory vést. Rozhovory jsou uskutečňovány, na české i mezinárodní scéně jinou formou, na dálku a na otázky se hráčů a trenérů ptá moderátor přímo ze studia prostřednictvím technologií, čímž plní i profesi redaktorskou.

5 DEFINICE MODERÁTORA

Moderátor je jako součást mediální organizace nejpoblárnější a pro diváka nejbližší osobou vysílání, kterou pravidelně vídá téměř každodenně na své obrazovce. Je zprostředkovatelem informací, hlavní tváří vysílaného pořadu a tváří celé organizace, ve které působí a kterou reprezentuje. Moderátorův projev se liší v závislosti na žánru mediálního produktu a na mediální organizaci, která produkt vyrábí.

Dříve definované pojmy teoretické části vytvářejí profesi moderátora a zejména tvoří důležité podmínky jeho práce, ať již jde o masová média, mediální organizace, mediální produkty a jejich obsahy. Přiblížení profese Roberta Záruby pak tyto pojmy uvádí do praxe.

Moderátor zprostředkovává výsledky celé pracovní skupiny.²⁴ Prezentuje tedy i práci ostatních členů redakce. Ať už jde o úspěch nebo neúspěch, hlavní tváří mediálního produktu je moderátor, jehož tvář vidí diváci na obrazovkách a on pro ně představuje celou mediální organizaci.

Různí teoretici nabízejí rozličné, i když v něčem se shodující, pohledy na mediální profese a nutné vlastnosti. Podle Bučka je moderátor nejčastěji užívaným a diskutovaným pojmem v kontextu mediální teorie a terminologie a zajímavý pohled na vlastnosti moderátora nabízí právě docent Buček ve svém výzkumu, kdy se studentů mediálních oborů ptal, jaké vlastnosti by měl správný moderátor podle nich splňovat, z čehož vzešly tyto vlastnosti:

- *Přesvědčivost*
- *Důvěryhodnost*
- *Profesionalita*
- *Znalost tématu*
- *Sympatičnost*
- *Zájem o diváka*
- *Přirozenost*

²⁴ BUČEK, J. *Moderátor hlavní, alebo vedľajšia časť mediálního produktu*. Bratislava: Univerzita Komenského, 2012. s. 5. ISBN 978-80-223-3124-1.

- *Sebejistota*²⁵

Podle Bučka je důležité, aby si moderátor plně uvědomoval, jaký vliv má jeho práce a projev a obzvláště informace, které předává, na příjemce. Jeho vliv je o to větší, že působí v masových médiích a jejich dosah je velice široký.

Josef Musil ve své knize Sociální a mediální komunikace píše o novinářské etice, která by podle něj měla být povinností ve všech typech médií, i když její původ je z médií tiskových. Jako součást novinářské etiky uvádí – objektivnost, přesnost a pečlivost, nestrannost, vyváženost, nezávislost a ochranu demokracie. Přesnost je podle Musila také praktickou vlastností komunikace.²⁶

Podle Čmejkové by měl moderátor vždy mít na mysli příjemce informací a to, že pořad tvoří pro diváka, s ním se dělí o svůj osobní zážitek a předává ho dál. Moderátor by měl při své tvorbě nejvíce myslet na diváka. Rozhodující jsou podle ní i rétorické schopnosti moderátora.²⁷

Čmejková s Hoffmannovou ve své knize věnují maximální pozornost také především moderátorově nestrannosti. Primárně jde o politické pořady, ve kterých by měl moderátor udržovat nestrannost a objektivitu, ale platí to i na další programy.²⁸ Tento příměr by platil u diskusního, již zmíněného pořadu Kamelot, a tudíž i u dalších sportovních pořadů je pro diváka důležitá nestrannost. Jiné je to u zmíněných světových sportovních akcí s českými sportovci.

Zásadní je znalost informací a dané problematiky, čímž zaujme nejen diváka ale i hosty, u kterých svými znalostmi a vystupováním získá respekt. Moderátor prezentuje informace všem společenským skupinám, a tomu musí být přizpůsoben i slovník, kterému by měl každý porozumět.

²⁵ BUČEK, J. *Argumentácia a média*. Bratislava: Univerzita Komenského, 2015. s. 74. ISBN: 978-80-223-398-1-0.

²⁶MUSIL, J. *Sociální a mediální komunikace*. 1. vydání. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2010. s 116-123. ISBN 978-80-7452-002-0.

²⁷ ČMEJKOVÁ, S. HOFFMANNOVÁ, J. *Jazyk, média, politika*. 1. vydání. Praha: Academia, 2003. s. 85. ISBN 80-200-1034-3. Dostupné z: <http://kramerius.nkp.cz/>

²⁸ Tamtéž, s. 102-103.

McQuail ve své knize zmiňuje, že pro mediální organizace by měl být divák na prvním místě a na stejné pozici by měl být i pro moderátora spolu s objektivitou, která může být podle něj chápána jako základní hodnota profesionality. Právě neustrannost a objektivita jsou nejčastěji zmiňovány. V případě neobjektivity může totiž médium ztratit diváky.²⁹ S neutralitou a objektivitou jsou spojovány zejména veřejnoprávní média, která zastávají společenskou úlohu, ať už ji interpretujeme jakýmkoliv způsobem, tudíž i ČT. Robert Záruba je povinen, a to i Kodexem ČT, tyto vlastnosti splňovat.

Profesionalita je jednou z vlastností, ve kterých se shoduje výše zmíněný průzkum s McQuailem, podle kterého profesionalita znamená např. i *umění dělat „dobrou televizi“*.³⁰ Záruba se této neoficiální definici blíží svým tvrzením o důležitosti tvořit program pro diváka. Díky tomuto přístupu může moderátor pro mediální instituci získat velkou část publika.

*Moderátor v rozhovoru uděluje slovo, klade otázky, určuje hostům prostor pro odpovědi, jejich odpovědi vyhodnocuje a řídí celý dialog.*³¹

Ve sportovním vysílání zejména je třeba korigování emocí. Zárubovu práci by nejlépe vystihla jeho osobní vzpomínka na úspěch českých hokejistů v olympijském Naganu, kde zvítězili, kterou popsal ve své knize: *„Ještě nikdy jsem takhle prudce nebrečel před tolika lidmi. Někteří zahraniční komentátoři si dojetí českého kolegy přišli vyfotit, ale bylo mi to jedno. Chvilku jsem byl jinde...Zpátky pod „Velký klobouk“ mě vrací krátké objetí s Petrem Vichnarem. Nechali jsme v přenosu půlminutu ticha. Chytnu se přípravy na zápas a rychle volím směr dalšího komentáře...“*³²

Moderátor je profesionální, nestranný, tématu znalý průvodce mediálním produktem, jehož cílem je předat divákům ty nejkvalitnější a nejpřesnější informace

²⁹ MCQUAIL, D. Úvod do teorie masové komunikace. 4. vydání. Praha: Portál, s.r.o., 2009. s. 210-213. ISBN 978-80-7367-574-5. Dostupné z: <http://kramerius.nkp.cz/>

³⁰ Tamtéž, s. 297.

³¹ ČMEJRKOVÁ, S. HOFFMANNOVÁ, J. *Styl mediálních dialogů*. 1. vydání. Praha: Academia, 2003. s. 9-10. ISBN 978-80-200-2267-7.

³² ZÁRUBA, R. *Přepište dějiny! olympijské hry, MS a NHL očima reportéra ČT*. 1. vydání. Praha: Duel. s. 7. ISBN: 80-86187-15-2. Dostupné z: <http://kramerius.nkp.cz/>

získané prostřednictvím pečlivé přípravy. Jako znalec konkrétní problematiky by měl ovládat i s ní spojenou slovní terminologii a měl by být schopen situaci srozumitelně vysvětlit i neznalému divákovi. Moderátor by měl mít přirozený zájem o téma, kterým provází a na které se soustředí jeho profese. Kromě znalosti konkrétního tématu by měl jako zaměstnanec médií mít společenský přehled k propojení témat. Moderátorova příprava je zásadní pro úspěch pořadu, nastudování veškerých pravdivých informací vede k získání důvěry u diváka.

Moderátor musí mít během celého přenosu na paměti, pro koho pořad vytváří a přizpůsobit se tomu. Měl by omezit i své vlastní emoce na nezbytné minimum, aby neovlivňoval diváka. Také by měl pamatovat na to, že prezentuje celou mediální organizaci, jejíž je součástí, a nejen sám sebe. Musí dbát na dodržování daných pravidel. Moderátor by měl být připravený na všechny druhy situací, které mohou během vysílání nastat. Situace se liší podle mediálních žánrů.

PRAKTICKÁ ČÁST

6 VYMEZENÍ VÝZKUMNÉHO CÍLE

V této práci se věnujeme moderátorské profesi a jejím zákonitostem, vlastnostem, které by měl moderátor mít ve specifických, výše zmíněných pořadech, v tomto případě Robert Záruba. Jedním z důležitých pohledů na tuto profesi je pohled příjemců – tedy diváků, kteří sportovní pořady sledují. V teoretické části jsme si vymezili několik vlastností, které jsou podle teoretiků zásadní. Jinak tomu může být u samotných diváků, kteří mohou mít odlišný názor než odborníci na danou problematiku a stejně to může být i u vykonavatelů masové komunikace, kteří sportovní zážitky pro diváky zprostředkovávají.

Pozastavit se ale musíme i nad dalším důležitým faktem z teorie a to, že moderátor je součástí konkrétní mediální organizace, pro kterou pracuje a jejímž jménem vystupuje, zastupuje ji na veřejnosti.

Cílem praktické části je zjistit, co je pro diváka ve sportovních pořadech důležité a jaký by podle něj měl být jejich moderátor nebo komentátor a v čem se tato tvrzení shodují nebo neshodují s pohledem Roberta Záruby. Cílem je sociologickým výzkumem zjistit, jaké sporty diváci sledují nejčastěji a kdo je podle nich kvalitním komentátorem. Zjistíme tak, jestli je Záruba mezi diváky oblíben, jestli je vnímán jako kvalitní sportovní žurnalista. Na tuto problematiku jsem se zaměřili, protože z teoretické části vyplývá, jak důležitý je divák a jeho spokojenost pro masové médium.

Cílem praktické části je ale také zjistit, co znamená moderátor Robert Záruba pro vedení mediální organizace, ve které působí.

7 OTÁZKY A HYPOTÉZY

Otázky a hypotézy jsou zaměřeny zejména na sportovní diváky a jejich pohled na sportovní televizní žurnalistiku. Především na mediální profese, které je sportovními přenosy provází. Účelem je zjistit, co je pro diváka důležité, co vnímá jako kvalitní, a naopak a z jakých sportů a sportovních programů ve většině vychází.

Výzkum má i opačnou stranu, jejíž cílem je zjistit konkrétní pohled vedení ČT na Zárubovu práci a pozici v redakci ČT Sport a jeho význam pro celou veřejnoprávní televizi.

Při tvorbě hypotéz jsme vycházeli především z teoretické části práce, která se zaměřovala na sportovním vysílání v ČT, které má svá pravidla, jimiž se musí řídit. Zdrojem zásadních informací ale byli také pohledy teoretiků na vlastnosti nutné pro pozici moderátora. Důležitou součástí je pro hypotézy popis profese Roberta Záruby v teoretické části, z něhož se o jeho přípravě, vytíženosti a vlastnostech můžeme mnoho dozvědět. Vycházeli jsme ale také z informací o sledovanosti sportu v minulosti.

Mezi výzkumné otázky patří:

Jaké sporty diváci sledují nejčastěji a na jakých televizních kanálech?

Je pro diváky důležitý sportovní komentář a doprovodný program v podobě moderovaného studia?

Jaké vlastnosti by měl podle sportovních diváků komentátor mít a jaké komentátorovi chyby jsou pro něj nejzásadnější?

Jací sportovní komentátoři jsou podle diváků nejkvalitnější?

Jaké vlastnosti splňuje Robert Záruba?

Jaký význam má Robert Záruba pro Českou televizi, ve které dlouhodobě působí?

V bakalářské práci byly stanoveny tyto hypotézy vycházející z otázek:

Hypotéza č. 1: Mezi nejsledovanější sporty v ČR patří lední hokej a nejsledovanějším televizním sportovním kanálem je ČT Sport.

Hypotéza č. 2: Pro diváky je důležitý komentář během sportovního přenosu i doprovodný sportovní program, který vytváří moderátoři studií během přestávek a před a po odvysílání přímého přenosu.

Hypotéza č. 3: Mezi nejčastěji uváděnými sportovními komentátory je Robert Záruba.

Hypotéza č. 4: Jednou z nejdůležitějších vlastností u sportovního komentátora je zmiňována znalost tématu, naopak největší chybou je neznalost problematiky.

Hypotéza č. 5: Pro Roberta Zárubu je nejtypičtější vlastností znalosti tématu.

Hypotéza č. 6: Robert Záruba je vedením ČT vnímán jako důležitá osobnost s velkým vlivem na podobu vysílání sportu v ČT a na sportovní žurnalistiku v ČR.

8 VÝZKUMNÝ VZOREK

Do kvantitativního výzkumu se prostřednictvím internetového dotazníku zapojilo 52 lidí z toho 27 žen a 25 mužů, kteří ve výzkumu reprezentují celek populace. Věkový průměr respondentů byl 30 let. Nejmladší věk respondenta byl 15 let, a naopak nejvyšší věk respondenta byl 54 let. Nejčastěji odpovídali na otázky respondenti ve věku 22 let.

Do kvalitativního výzkumu byly zapojeny dvě osoby – současný generální ředitel ČT Petr Dvořák a samotný moderátor, komentátor a reportér Robert Záruba.

9 VÝZKUMNÁ METODIKA

Výzkumných metod je v praktické části několik, aby dohromady vytvořily ucelený pohled na Zárubovu osobnost a jeho práci z několika důležitých pohledů. Využit bude jak kvantitativní, tak kvalitativní výzkum.

Na kvantitativní výzkum byl vytvořen dotazník za účelem testování výše zmíněných hypotéz. Dotazník byl vytvořen za pomoci internetové stránky Survio, jejímž prostřednictvím byl také vyplňován a šířen od poloviny prosince 2020 do poloviny ledna 2021. V dotazníku byly zastoupeny jak otázky otevřené, polootevřené tak uzavřené.

Pro kvalitativní výzkum byl prostřednictvím emailu přímo osloven generální ředitel ČT pro zjištění významu konkrétního moderátora pro konkrétní mediální organizaci.

Osloven byl pro kvalitativní výzkum také samotný Robert Záruba, se kterým byl veden rozhovor o jeho práci a sportovní novinářině obecně.

10 VÝSLEDKY VÝZKUMU

Součástí kvantitativního výzkumu byl dotazník zaměřující se na sportovní televizní žurnalistiku a její osobnosti. Výsledky zásadních otázek pro potvrzení nebo vyvrácení výše stanovených hypotéz jsou publikovány v následujících grafech, které zobrazují výsledky internetového dotazníku. Za grafy následuje vyjádření generálního ředitele ČT k pozici Roberta Záruby ve sportovní redakci této organizace.

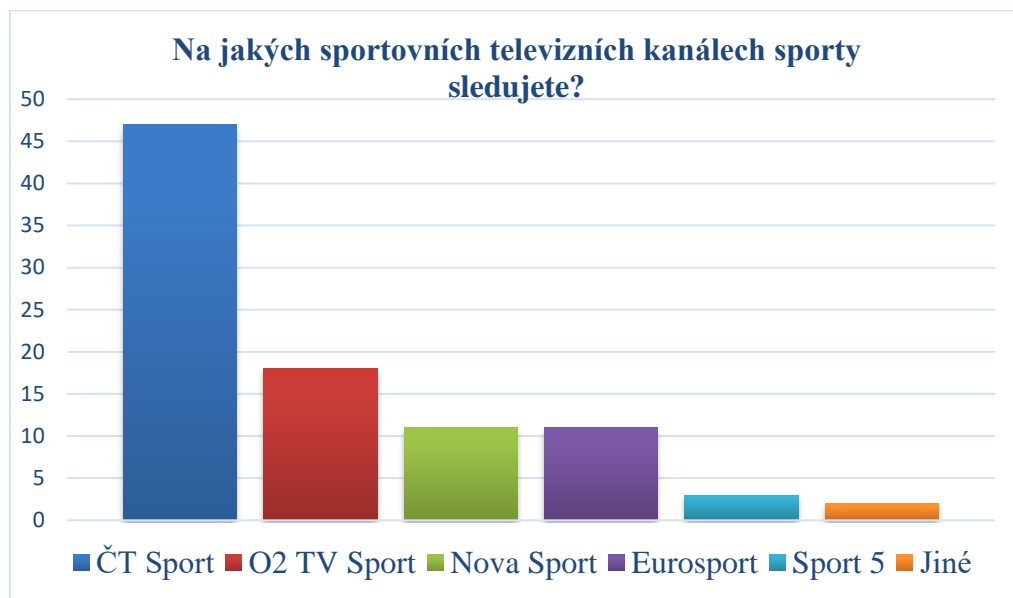
Graf 1: Nejsledovanější sporty v televizi

Zdroj³³

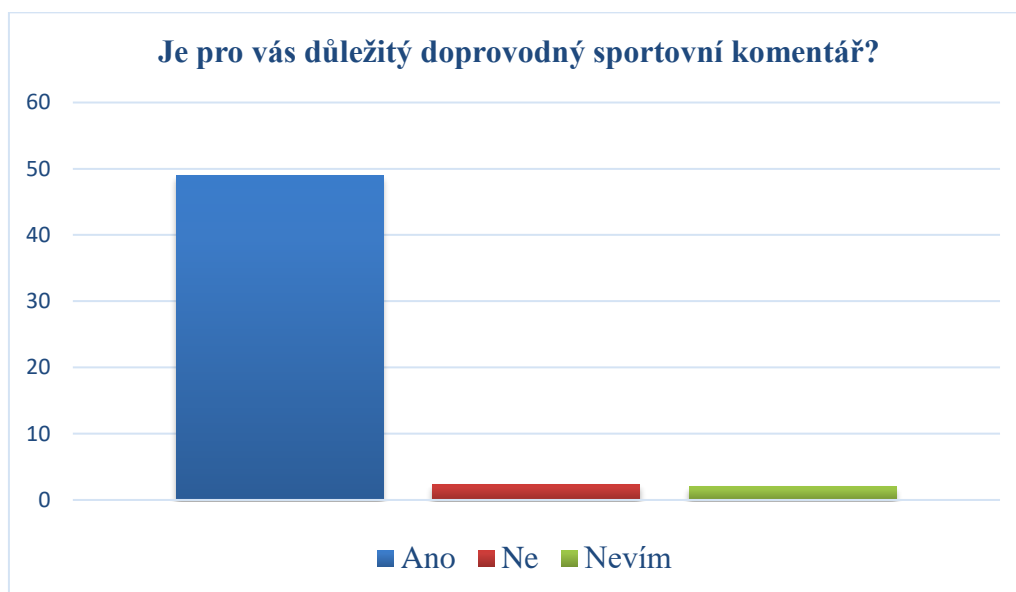
³³ Autor práce, 2021 (vlastní šetření).

Graf 2: Nejsledovanější televizní sportovní kanály

Zdroj³⁴

Graf 3: Důležitost komentáře pro sportovní diváky

Zdroj³⁵

³⁴ Autor práce, 2021 (vlastní šetření).

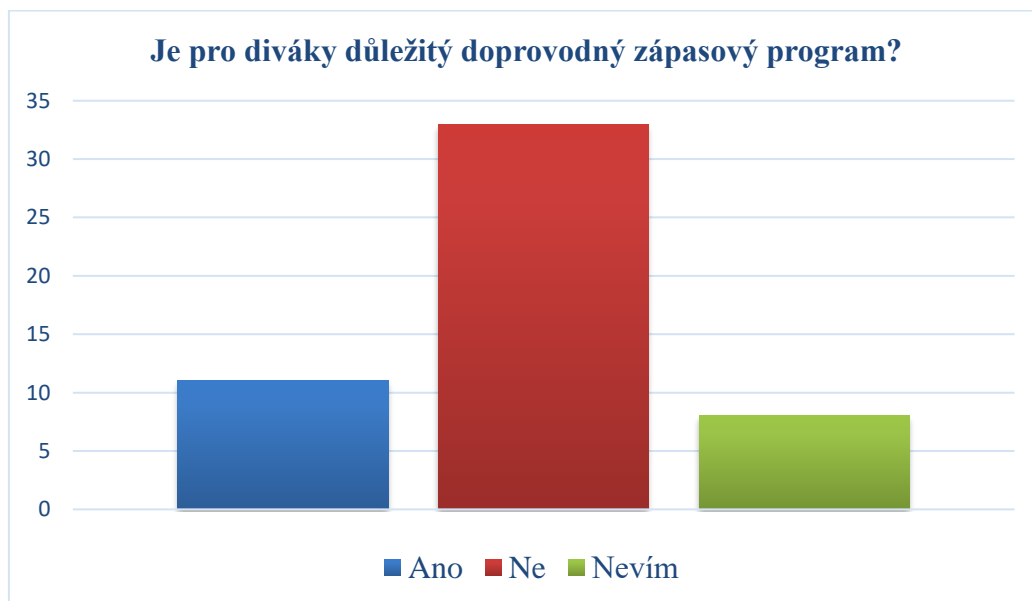
³⁵ Autor práce, 2021 (vlastní šetření).

Graf 4: Vliv komentáře na celkový dojem ze sportovního přenosu

Zdroj³⁶

Graf 5: Důležitost doprovodného programu

Zdroj³⁷

³⁶ Autor práce, 2021 (vlastní šetření).

³⁷ Autor práce, 2021 (vlastní šetření).

Graf 6: Možnost využít vypnutí doprovodného komentáře

Zdroj³⁸

Graf 7: Neznámější sportovní komentátoři

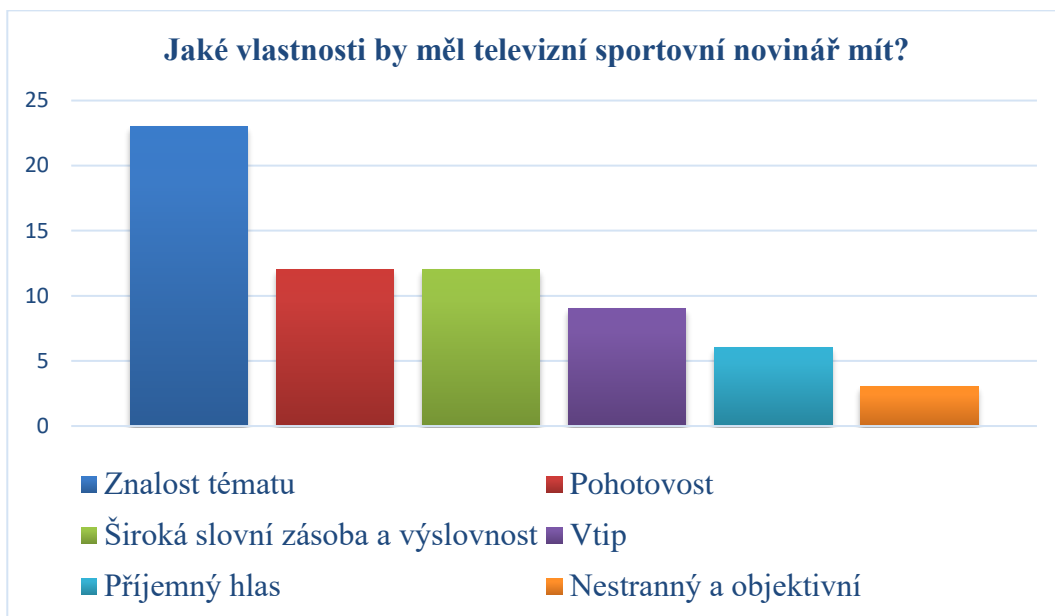

Zdroj³⁹

³⁸ Autor práce, 2021 (vlastní šetření).

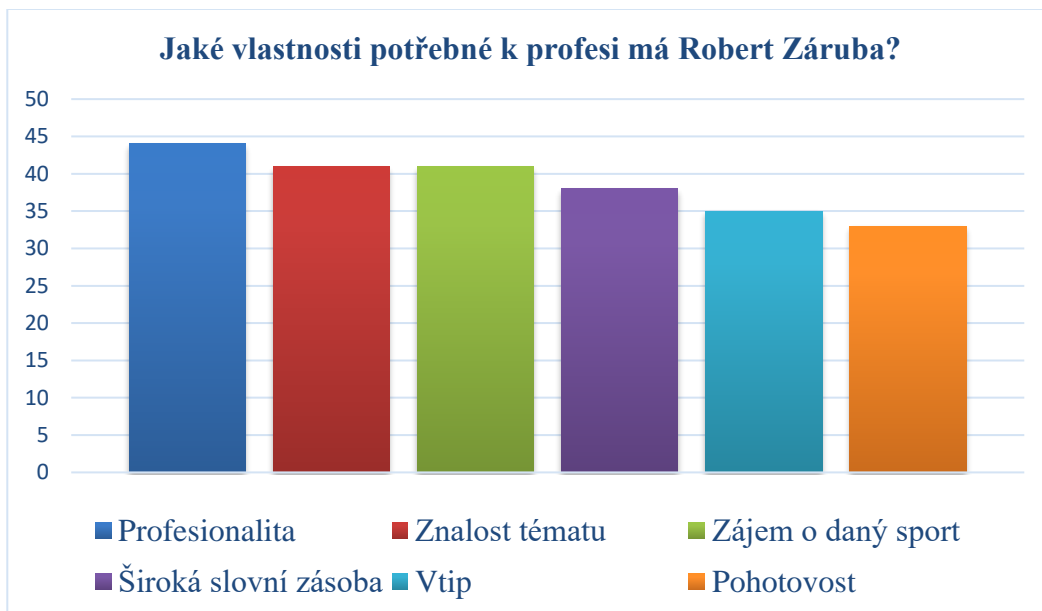
³⁹ Autor práce, 2021 (vlastní šetření).

Graf 8: Vlastnosti, které by televizní sportovní novinář mít

Zdroj⁴⁰

Graf 9: Vlastnosti Roberta Záruby

Zdroj⁴¹

⁴⁰ Autor práce, 2021 (vlastní šetření).

V praktické části se nelze vyhnout faktu, že moderátor je součástí mediální instituce, která má vliv na jeho práci a jejíž kodexy a zákonitostmi se musí její zaměstnanci bez výjimky řídit. Zjistit, jaký význam má ale naopak moderátor pro konkrétní organizaci bylo jedním z cílů praktické části bakalářské práce.

Na dotaz, co znamená Robert Záruba pro veřejnoprávní televizi, odpověděl prostřednictvím e-mailu generální ředitel veřejnoprávní televize Petr Dvořák. Dvořák zmiňuje zejména Zárubovo dlouhodobé působení ve veřejnoprávní televizi a jeho vliv na sportovní vysílání. Záruba podle něj dokázal sportovní televizní vysílání posunout na zcela jinou úroveň, když zavedl, nejdříve jen u hokeje, komentování spolu se sportovními experty, které se postupně rozšířilo na všechny sporty, čímž srovnal českou sportovní televizní žurnalistiku se celosvětovou úrovní.

Podle Petra Dvořáka si Záruba dokázal získat autoritu i ve světě, jelikož od roku 1992 byl akreditován na všech významných hokejových akcích.

Záruba je autorem projektů olympijského vysílání a hodnotným projektem je podle generálního ředitele je i Archiv Z, kterému se Záruba věnuje a kde připomíná divákům sportovní přenosy z archivu ČT.

Dvořák popisuje Zárubovu osobnost jako velice výraznou nejen pro Českou televizi ale i pro celý český sport. *„Díky svému všeobecnému přehledu, vynikajícímu odbornému i jazykovému zázemí a obdivuhodné pracovitosti se stal v rámci nově se formujícího sportovního vysílání České televize jednou z jeho nejvýraznějších osobností.“*⁴²

⁴¹ Autor práce, 2021 (vlastní šetření).

⁴² Z e-mailové komunikace s vedením České televize, archiv autora.

11 INTERPRETACE A DISKUSE VÝSLEDKŮ

Hypotéza č. 1 byla kvantitativním dotazníkem respondenty potvrzena, což znázorňují grafy č. 1 a 2.

První graf dokládá, že nejčastěji sportovní diváci sledují lední hokej nebo biatlon, což potvrzuje hypotézu, která říká, že nejsledovanějším sportem v ČR je právě hokej. Tento kolektivní sport je oblíbený i díky úspěchům na mezinárodní scéně. První hypotézu potvrzuje také fakt, že nejsledovanějším pořadem v historii ČT je hokejový přímý přenos – finálové utkání z olympijských her v Naganu z 22. února 1998. Na druhém místě se podle odpovědí respondentů umístil biatlon. Pravděpodobně díky nedávným úspěchům tohoto sportu (např. vítězství Gabriely Koukalové ve světovém poháru v sezóně 2015/2016), které ho zpopularizovaly a stal se mezi diváky oblíbeným. Mezi nejčastějšími se samozřejmě objevil i nejrozšířenější sport na světě, který je hrán ve všech koutech světa, protože je k němu potřeba jen míč – fotbal. Na vzestupu je i alpské lyžování, která u nás nejvíce proslavuje olympijská vítězka Ester Ledecká. Sledován je ale také tenis, pravděpodobně díky dlouhodobě výrazným výsledkům českých tenistek.

Graf č. 2 potvrzuje televizní kanál ČT Sport jako nejsledovanější v oblasti sportu. Hypotéza vycházela již z teoretické části práce, ve které byla zmíněna kritéria, která musí vysílání sportu splňovat, tedy nejen vysílání divácky oblíbených sportů ale např. i paralympijský sport nebo dorostenecký.

Nejsledovanějším sportem je podle respondentů dotazníku lední hokej a ČT Sport nabízí již několik let i hokejové studio a pravidelné hokejové přenosy české nejvyšší hokejové ligy, ale i mistrovství světa seniorů i juniorů, olympijské hry i další hokejové turnaje jako Karjala Cup nebo Světový pohár. Zimní program ČT Sport je také velice pestrý a nabízí nejen český hokej ale také světové poháry a mistrovství světa v alpském lyžování, biatlonu, rychlobruslení, klasickém lyžování, skocích na lyžích, snowboardcrossu atd. ČT Sport vysílá téměř všechny druhy sportů z prvního grafu s výjimkou bojových sportů. Na druhém místě se v dotazníku umístil kanál O2 TV Sport, který se spolu s ČT Sport dělí o vysílání hokejových a fotbalových zápasů českých nejvyšších lig. Navíc ale vysílá vysoké množství tenisových turnajů, které

na veřejnoprávním sportovním programu není pravidelné, s výjimkou tenisového French Open vysílaného na ČT Sport. O2 TV Sport nenabízí tak širokou nabídku různých sportů jako veřejnoprávní program.

Grafy č. 3, 4, 5 a 6 potvrzují hypotézu č. 2 pouze částečně.

Podle většiny odpovědí respondentů je jejich dojem ze sportovního přenosu ovlivněn doprovodným komentářem, což znamená, že komentář je důležitou součástí přenosu i divákova vnímání, což potvrzuje graf č. 4. Jedná se o audiovizuální vnímání a diváci tak nemohou vypustit ani obraz, ani zvuk, pokud si ho sami nevypnou. Masová média předávají divákovi informace, k tomu slouží, a proto příjemce ovlivňují. Jelikož diváka ovlivňuje komentář, nadpoloviční většina respondentů, zobrazených v grafu č. 6, by využila možnost vypnutí tohoto komentáře. Mezi nejčastějšími důvody byla uváděna komentátorova nepřipravenost a faktické chyby, které divákům kazí dojem z celkového sportovního přenosu.

Respondenti naopak nepovažují doprovodné sportovní vysílání za důležité (např. hokejové studio Buly), čímž vyvracejí druhou část druhé hypotézy. Tento fakt potvrzený dotazníkem může vycházet z toho, že ne všechny sportovní přenosy mají i doprovodný program. Je tomu tak u biatlonu, fotbalu nebo hokeje na ČT Sport a u fotbalu a hokeje na kanálu O2 TV Sport, podle výsledků dotazníku tedy, na nejsledovanějších televizních sportovních kanálech. Další sporty ale doprovodný program zatím nedoprovází, a tak na něj diváci nejsou zvyklí. Může jít také o to, že diváci přestávky během sportovních přenosů využívají podle svého. Dnešní doba navíc nabízí mnoho sportů živě v přímém přenosu a na různých platformách, tudíž může divák přecházet z jednoho sportu do druhého během přestávek.

Další graf č. 7 se vztahuje k hypotéze č. 3, která je zaměřena na nejznámější sportovní komentátory u respondentů. Graf ukazuje vůbec nejčastěji zmiňovaných sedm komentátorů, mezi nimiž jsou čtyři, kteří se zaměřují nebo v minulosti zaměřovali zejména na hokej, což jen potvrzuje již výše potvrzenou hypotézu č. 1. Šest komentátorů je součástí ČT.

Nejčastěji zmiňovaným komentátorem se stal Robert Záruba, čímž byla potvrzena naše 3. hypotéza, která by mohla být potvrzena i těmi předchozími, kdy se nejsledovanějším sportem stal hokej a sportovním kanálem ČT Sport. S obojím je

spojen právě Záruba. Je otázkou, zda by se Záruba stal tak známým v této profesní oblasti, kdyby působil v jiné mediální organizaci.

Dalším důvodem, proč je Záruba v podvědomí respondentů, je fakt, že byl u všech významných úspěchů českého hokeje, ať už jde o olympijské Nagano nebo další získané medaile ze světových šampionátů. Možná i z tohoto důvodu byl v dotazníku často zmiňován i Petr Vichnar, který spolu se Zárubou komentoval známé finále z Nagana, ale součástí hokejových komentátorů už od roku 2015 není.

Záruba se na obrazovce pravidelně objevuje i ve spojení s českým ligovým hokejem, takže o něm hokejoví fanoušci mají přehled během celého roku, nejen během vrcholných akcí, a tudíž je tím nejčastěji zmiňovaným komentátorem v našem dotazníku. Je možné, že si ho fanoušci pamatují i díky jeho pozoruhodným hláškám během hokejových přenosů. Zárubovu popularitu potvrzuje i získání ceny TýTý.

Hypotéza č. 4 je potvrzena grafem č. 8. Respondenti do dotazníku nejčastěji uváděli jako nutnou vlastnost komentátora jeho znalost daného sportu. Jelikož, jak vychází z výzkumu, komentář ovlivňuje jejich pohled na celý přenos, neznalost komentované problematiky je naprosto zásadní. Potvrzení této hypotézy je zcela logické a platné na všechny profese, ve kterých je také nutná znalost problematiky pro dobrý pracovní výkon. Sportovní žurnalista je divákem hodnocen a pokud má komentátor ještě nižší znalost než divák, pak má divák pocit, že by si přenos mohl komentovat sám a celý sportovní program je tím zásadně negativně ovlivněn. Jako další důležité vlastnosti uvedli respondenti pohotovost nutnou pro přímý přenos, ve kterém nikdy nevíte, co se stane a jak dopadne, a tak komentátor musí na akce reagovat okamžitě. Podle respondentů by měl komentátor mít také bohatou slovní zásobu. Pak se neopakuje, umí lépe popsat situaci a pro každou situaci dokáže najít slova.

Robert Záruba během rozhovoru také řekl, jaké vlastnosti jsou pro profesi sportovního novináře podle něj důležité. V první řadě by si podle něj měli zájemci o tuto profesi uvědomit, že bere velké množství volného času, jelikož většina sportů se hraje odpoledne nebo o víkendech tak, aby mohli být přítomni diváci ať už u televize nebo přímo na sportovišti. Sportovní žurnalista by podle Záruby měl být zvědavý, vytrvalý a cílevědomý. Další důležitou vlastností je píle a pracovní nasazení.

Jakýkoliv žurnalista by se měl vyvarovat faktických chyb, pokud se přerekne, nejde o zásadní selhání. Pokud se ale žurnalista ve své profesi posune na vyšší pozici,

než na kterou má nebo naopak, pokud má na profesní posun, ale zůstává na stejné pozici, v tu chvíli se podle Záruby nastává v profesi dlouhodobý problém, kdy nenastává přirozený posun a vývoj. „Největším parazitem sportovní žurnalistiky je klišé,“⁴³ řekl také Záruba během rozhovoru. Moderátor chce něčím upoutat divákovu pozornost, něčím neobvyklým a zajímavým. Pokud je výraz použit jednou, nebo pouze výjimečně, jde o úspěšný obrat, ale pokud se stále opakuje stává se z něj bohužel nudné klišé.

Pátá hypotéza je zaměřena na konkrétní vlastnosti Roberta Záruby a věnuje se jí graf č. 9, který je zobrazuje výsledek z dotazníku. Respondenti nejčastěji uváděli jako vlastnost, kterou je Záruba typický profesionalitu, čímž vyvracejí naši hypotézu, která předpokládala znalost tématu, která se ale umístila za profesionalitou až na druhém místě. Za Zárubovou profesionalitou stojí fakt, že je i mezi sportovními fanoušky znám svou podrobnou a dlouhodobou přípravu, o které píše i své knize. Profesionální je i proto, že i přes tykání s některými hráči si oficiálním kontaktu během vysílání drží odstup i v podobě vykání. A pro sportovní program ČT mnohé vymyslel a posunul komentování na tehdejší světovou úroveň, jak již bylo zmíněno v teoretické části práce.

Znalost tématu, tedy hokejové problematiky, byla uváděla zejména díky jeho dlouhodobému působení u tohoto sportu, kdy nevynechal jedinou důležitou hokejovou událost, a tak má z každé své vlastní podměty, poznámky a vzpomínky, které využívá i v budoucnu, jak přiznal během rozhovoru. Navíc Záruba moderuje i diskusní pořady zabývající se hokejem, ve kterých musí svoje znalosti prokázat jak divákům, tak přítomným hostům.

Podle výsledků dotazníků respondenti uváděli, že je Záruba během přenosu vtipný, má širokou slovní zásobu a projevuje zájem o sport.

Poslední hypotéza č. 6 je potvrzena výše shrnutým vyjádřením generálního ředitele Petra Dvořáka, který v e-mailu vypsál veškeré Zárubovy zásluhy ve sportovním programu ČT a vyzdvihl i některé z jeho vlastností, a to zejména pracovitost. Nejen že ve veřejnoprávní televizi působí dlouhodobě, ale dokázal vysílání i rozvinout, posunout na novou úroveň, přišel s novými pořady, ke kterým dokonce píše scénáře.

⁴³ rozhovor s Robertem Zárubou, archiv autora, 2021.

Záruba je součástí vedoucího týmu ČT Sport jako šéfkomentátor, a právě z jeho profesionálního výčtu v teoretické části mohla vzniknout tato hypotéza. Je součástí ČT více než 20 let, a tak už se i stal tváří celé televize, která si zároveň musí uvědomovat i jeho oblíbenost u diváků.

ZÁVĚR

V bakalářské práci jsme se zabývali osobností sportovní žurnalistiky Robertem Zárubou. Během psaní jsme vyzdvihli nejzásadnější prvky ovlivňující jeho práci i jeho profesní výčet. Záslouhou Záruby se práce stala i pojednáním o sportovní televizní žurnalistice, na kterou se ve spojení s moderováním neopodstatněně zapomíná. Do poslední chvíle bylo nutné práci dopisovat a aktualizovat o nové informace, jelikož média jsou v neustálém vývoji a pohybu i v podobě výroby nových pořadů.

V teoretické části práce jsme se zaměřili na zásadní aspekty, ze kterých sportovní žurnalistika vznikla, na instituce ovlivňující jejich podobu. Hlavní bylo pro práci pojednání o moderování a zaměření na organizace, ve kterých Záruba působil. V poslední kapitole se spojily názory významných teoretiků v definici moderátora.

Stěžejním a nejdůležitějším úkolem k vytvoření bakalářské práce bylo získat vyjádření nebo alespoň krátký rozhovor s Robertem Zárubou. V době koronavirové pandemie šlo o úkol mnohem složitější, ale díky technologickým vymoženostem mohlo dojít k více než hodinovému rozhovoru přes aplikaci Skype, který přinesl mnohé zásadní informace pro bakalářskou práci, která by bez rozhovoru nebyla kompletní.

Podařilo se nám nahlédnout do sportovní žurnalistiky ve veřejnoprávní televizi z pohledu jejího vykonavatele i diváků, kteří sport v televizi sledují. Navíc se podařilo získat i vyjádření generálního ředitele ČT k postavení Záruby v organizaci a jeho vlivu na vývoj sportovní žurnalistiky v televizi. Bylo zjištěno, jak velký vliv moderátor na televizní obsah má.

Práce dokázala možná až nečekaně propojit pohled sportovních diváků v podobě respondentů našeho dotazníku s pohledem a prací známého sportovního žurnalisty.

Výsledky sociologického výzkumu byly úzce propojeny, kdy jeden výsledek hypotézy už naznačoval výsledek té další. Potvrdili důležitost a vliv mediální organizace na práci moderátora i vliv sportovního novináře na diváka sledující přímý přenos.

Respondenti našeho dotazníku dokázali, jak výraznou osobností české sportovní televizní žurnalistiky je Robert Záruba a že velkou roli v tom hraje i skutečnost, že je součástí nejsledovanějšího sportu u nás – hokeje vysílaného na kanálu ČT Sport. Nelze

však tato fakta získaná ve výzkumu vztahovat celospolečensky. Byl by zapotřebí větší, plošnější a dlouhodobější a kvalitativní výzkum na hlubší zkoumání Zárubovy popularity mezi sportovními diváky a jeho vlivu na sledovanost hokejových přenosů.

Práce přinesla nové podměty buď pro pokračování v tématu práce nebo v oblastech s ním souvisejících. Nová témata vycházejí i z teoretické části a rozhovoru s Robertem Zárubou, a to zejména, jak bude sport v ČT vypadat do budoucna? Na jaké sporty televize finančně dosáhne a jak to ovlivní chod jejich sportovního kanálu a její zaměstnance? Stane se sledování sportu jen vyhrazenou placenou zábavou?

Bude velice zajímavé sledovat, jak a kam se posune moderování a komentování sportovních přenosů v budoucnu a zejména i díky velkému rozvoji technologií. Záruba stále přichází s novými projekty a nápady na posun české sportovní žurnalistiky, a tak i v tomto ohledu se dají čekat nové pořady a změny ve sportovním vysílání.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

ČMEJRKOVÁ, S. HOFFMANNOVÁ, J. *Styl mediálních dialogů*. 1. vydání. Praha: Academia, 2013. ISBN 978-80-200-2267-7.

ČMEJRKOVÁ, S. HOFFMANNOVÁ, J. *Jazyk, média, politika*. 1. vydání. Praha: Academia, 2003. ISBN 80-200-1034-3.

JIRÁK, J. KÖPPLOVÁ, B. *Média a společnost: Stručný úvod do studia médií a mediální komunikace*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-287-4.

JIRÁK, J. KÖPPLOVÁ, B. *Masová média 2.přepřacované vydání*. Praha: Portál, s.r.o.,2015. ISBN 978-80-262-0771-9.

MCQUAIL, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. 4.vydání. Praha: Portál, s.r.o., 2009. ISBN 978-80-7367-574-5.

MUSIL, J. *Sociální a mediální komunikace*. 1. vydání. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2010. ISBN 978-80-7452-002-0.

PETRUSEK, M. *Základy sociologie*. 1. vydání. Praha: Akademie veřejné správy, 2009. ISBN 978-80-87207-02-4.

ZÁRUBA, R. *Přepišťe dějiny!: olympijské hry, MS a NHL očima reportéra ČT*. 1. vydání. Praha: Duel, 1998. ISBN 80-86187-15-2.

Seznam použitých zahraničních zdrojů

BUČEK, J. *Moderátor hlavná, alebo vedľajšia časť mediálneho produktu*. Bratislava: Univerzita Komenského, 2012. ISBN 978-80-223-3124-1.

BUČEK, J. *Rola moderátora v masmediálním dialógu*. 1. vydání. Zlín: VeRBuM, 2012. ISBN 978-80-87500-21-7.

BUČEK, J. ZOUHAR, M. *Argumentácia a médiá*. Bratislava: Univerzita Komenského, 2015. ISBN 978-80-223-398-1-0.

Seznam použitých internetových zdrojů

Robert Záruba – Lidé – Česká televize [online]. [cit. 2020-11-04]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/lide/robert-zaruba/>

RADA PRO ROZHLASOVÉ A TELEVIZNÍ VYSÍLÁNÍ. *Rozhodnutí o udělení licence č. 001/1993* [online]. [cit.2020-11-02]. Dostupné z: <https://www.rrtv.cz/files/lic/1872764.pdf>

Kodex ČT [online]. [cit. 2020-11-04]. Dostupné z: https://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/kodex-ct/pdf/kodex-ct.pdf?_ga=2.79379348.141736468.1613469694-1075129453.1545737129

ČT SPORT. *Už 15 let s vámi. ČT sport se po roce “bez sportu“ chystá na extrémní sezonu* [online]. 10.2.2021 [cit. 2021-02-16]. Dostupné z: <https://sport.ceskatelevize.cz/clanek/archiv/uz-15-let-s-vami-program-ct-sport-se-po-roce-bez-sportu-chysta-na-extremni-sezonu/6023978248bff33081308e92?fbclid=IwAR1rrRUWJerMj72EMma9qoqRvF212vozCvUWX9eQBCe1vFj4dRQEgrm71uM>

HRION, L. ŽEHANOVÁ, B. První přenos byl před padesáti lety [online]. 7.2.2005 [cit. 2020-11-07]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/sport/ostatni/prvni-prenos-byl-pred-padesati-lety.A050206_223558_sporty_no

SEZNAM ZKRATEK

ČT – Česká televize

ČR – Česká republika

ČSLH – Český svaz ledního hokeje

MS – mistrovství světa

OH – olympijské hry

NHL – National Hockey League (hokejová liga pro týmy ze Spojených států amerických a Kanady)

HbbTV – Hybrid broadcast broadband TV (funkce na chytrých televizích umožňující kombinaci televizního vysílání a internetu)

HD – High Definition (vysoké rozlišení obrazu)

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam grafů

Graf 1: Nejsledovanější sporty v televizi	46
Graf 2: Nejsledovanější televizní sportovní kanály	47
Graf 3: Důležitost komentáře pro sportovní diváky	47
Graf 4: Vliv komentáře na celkový dojem ze sportovního přenosu	48
Graf 5: Důležitost doprovodného programu	48
Graf 6: Možnost využít vypnutí doprovodného komentáře	49
Graf 7: Nejznámější sportovní komentátoři	49
Graf 8: Vlastnosti, které by televizní sportovní novinář mít	50
Graf 9: Vlastnosti Roberta Záruby	50

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Dotazník.....	I
Příloha B – Vyjádření generálního ředitele ČT k Robertu Zárubovi.....	III
Příloha C – Rozhovor s Robertem Zárubou.....	V

Příloha A – Dotazník

1. Jakého jste pohlaví?

2. Kolik je vám let?

3. Které sporty sledujete v televizi nejčastěji?

- Hokej
- Fotbal
- Tenis
- Biatlon
- Alpské lyžování
- Bojové sporty
- Motoristické sporty
- Jiné

4. Které televizní sportovní kanály sledujete nejčastěji?

- ČT sport
- O2 TV Sport
- Nova Sport
- Eurosport
- Sport 5

5. Který z uvedených kanálů sledujete s větší oblibou?

- ČT sport
- Nova Sport

6. Je pro vás důležitý komentář televizního komentátora?

- Ano
- Ne
- Nevím

7. Je pro vás důležitý doprovodný zápasový program?

- Ano
- Ne
- Nevím

8. Využili byste možnost vypnutí doprovodného komentáře?

- Ano
- Ne

9. Jaké sportovní komentátory znáte?

10. Ovlivňuje komentář váš dojem z celého sportovního přenosu?

- Ano
- Ne

11. Existuje komentátor, který pro vás znamená záruku kvality? Pokud ano, kdo?

12. Jaké vlastnosti by měl sportovní komentátor, redaktor, moderátor podle vás mít?

13. Které vlastnosti splňuje Robert Záruba?

- Zvídavost
- Profesionalita
- Široká slovní zásoba
- Zájem o daný sport
- Znalost tématu
- Pohotovost
- Vtip
- Jiné

14. Jak byste seřadili tyto vlastnosti podle důležitosti?

- Zvídavost
- Slovní zásoba a styl projevu
- Znalost tématu
- Vzhled
- Profesionalita

Příloha B – Vyjádření generálního ředitele ČT k Robertu Zárubovi

„Robert Záruba je ikonickou tváří programu ČT sport i celé České televize. Do sportovně-zpravodajské relace Branky, body, vteřiny, mimochodem nejstaršího televizního pořadu v Česku, se připojil už jako sedmnáctiletý student střední školy a po dokončení vysokoškolského studia nastoupil v roce 1990 na pozici stálého redaktora sportovní redakce tehdejší Československé televize.

Díky svému všeobecnému přehledu, vynikajícímu odbornému i jazykovému zázemí a obdivuhodné pracovitosti se stal v rámci nově se formujícího sportovního vysílání České televize jednou z jeho nejvýraznějších osobností.

Od počátku se profiloval jako expert na lední hokej, jehož prezentaci dokázal posunout na zcela novou úroveň. Byl to totiž právě Robert Záruba, kterému se podařilo prosadit v České televizi novou podobu komentování hokeje. V roce 1995 nasadil hokej jako vůbec první sport do vysílání spolukomentátory z řad hokejových expertů. Dvojice „komentátor“ a „komentátor expert“ tak srovnala hokej s celosvětovým trendem komentování sportovních přenosů. Robert také přišel s nápadem doprovázet vysílání zápasů rozhovory s hráči nebo například krátkými ohlédnutími do historie. V hokejovém světě si získal mimořádnou autoritu, a to i na mezinárodní scéně – od roku 1992 byl akreditován na všech mistrovstvích světa v ledním hokeji i turnajích Světového poháru a komentoval všechny olympijské hokejové turnaje včetně nezapomenutelného vrcholu české reprezentace ve zlatém Naganu 1998. Zároveň patřil mezi ty, kteří přinesli na obrazovku nové sporty – jako například florbal nebo pálkovací sporty, baseball a softbal.

Od poloviny devadesátých let byl spoluautorem a nyní dlouhodobě autorem projektů olympijského vysílání České televize a moderátorem Olympijských studií. V roli šéfkomentátora programu ČT sport se kromě vlastní komentátorské a žurnalistické práce soustavně věnuje i vývoji profese a práci s nastupujícími kolegy. Mnozí z nich jsou přitom jeho bývalými žáky, protože kromě práce v televizi Robert přednáší na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy, a to předmět Sportovní televizní žurnalistika. Mimořádně hodnotným projektem je rovněž jeho práce s historickými záznamy v pořadu Archiv Z, ve kterém divákům připomíná unikátní sportovní přenosy z bohatého archivu České televize.

Předchozí shrnutí jasně dokládá, jak výraznou osobností Robert Záruba je, pro český sport i pro Českou televizi.“

Příloha C – Rozhovor s Robertem Zárubou

Měli bychom asi začít tím, jak jste se ke sportu a jeho následovnému komentování dostal?

To je dlouhá historie. Já jsem se od malička díval hodně na sport v televizi, pak jsem si začal vést takový zvláštní sešit s výstřižky obrázků s popisky, začal jsem si psát referáty. Taky jsem se chodil na různé sporty dívat – na fotbal, hokej, atletiku. Samozřejmě jsem i aktivně sportoval a někdy kolem 14 až 15 let jsem si poprvé začal říkat, že bych chtěl být novinářem. V tom věku to ve mně asi začalo klíčit a potom, během prvního ročníku na gymnáziu, jsem vše směřoval k tomu, že bych dal přihlášku na fakultu žurnalistiky a stal bych se sportovním novinářem. Tehdy mi to připadalo jako nejlepší volba a asi to tak i bylo. Už tehdy jsem začínal psát články, což nebylo tak jednoduché, jako je to dnes, že cokoliv napíšete, tak můžete zveřejnit na internetu. Tenkrát to bylo složitější. Psáním jsem získával praxi, která mi pomohla i u zkoušek. Na žurnalistiku bylo těžké se dostat a mně se to nějakým zázrakem povedlo už na první pokus, takže jsem byl v ročníku nejmladší. A to jsem už od 17 let pracoval v televizi jako externí spolupracovník, kde jsem ve skupině externistů byl také nejmladší. Tady jsem získal tu nezákladnější praxi těmi pomocnými úkoly, jako je skriptování. Postupně jsem dostával i šance jako natočit jednu reportáž samostatně, pak půl roku nic, následně třeba nějaký záskok a šlo to velice pozvolna. Až při nástupu na vysokou se ten posun zrychlil a bylo jasné, jakým směrem budu směřovat.

Komentování je jen částí profese sportovního žurnalisty. Toho, co práce v televizi obnáší, je víc. Ke komentování jsem se dostal relativně brzy, a to dnes nejsem fanouškem toho, když se k tomu někdo dostane velice brzy po studiu. Podle mých zkušeností to chce delší přípravu, a hlavně hodně reportérské praxe, kterou já jsem tehdy neměl, ale protože jsem byl velice pracovitý, tak jsem často jezdil na natáčení, i když to už u kmenových redaktorů nebylo moc zvykem. Moc mě to bavilo, a tak jsem jezdil na hokej a hodně jsem toho objel a dohnal jsem praxi v té reportérské práci v terénu, která je velmi důležitá.

To by byly velice stručně a zrychleně mé začátky.

Vy jste velice známý zejména svou přípravou. Jak se za ta léta změnila? Předpokládám, že se z papíru přesunula do počítače, máte k dispozici mnohem více zdrojů a informací, co dál?

Ano, ano, to určitě. Zlom mezi papírem a počítačem nastal v roce 1998, kdy jsem si ještě do Nagana vezl svůj první počítač, který jsem dostal od bráchy, ale vůbec jsem s ním neuměl pracovat. Vůbec. Tam ještě nebyl word nebo excel. Já jsem si vždy otevřel složku a chtěl jsem do ní psát, ale vůbec jsem tomu nerozuměl a nešlo mi to. Takže jsem si do Nagana ještě vezl můj poslední sešit s přípravou na olympijské hry, kterou jsem si dělal 4 roky.

Z hlediska statistik a sběru informací se samozřejmě hodně změnilo s nástupem internetu a elektronizace tomu velmi pomáhá a rozšiřuje zejména počet čísel a statistik, ale i dalších informací o samotných hráčích a sportovcích, které lze použít. Během začátku tomu opravdu bylo tak, že jsem si psal kanadské bodování, a to bylo tehdy velmi zvláštní. Protože v týdeníku Gól vycházely přehledy kanadského bodování, které vycházely z oficiálních zápisů, ale žádné noviny nebo časopis nevedly průběžné bodování hráčů nebo rekordy, tak to vůbec nebylo, neexistovalo. Já jsem tohle začal sledovat kolem roku 1986/87, kdy jsem si začal dělat individuální statistiky hráčů. Do té doby jsem si psal jen výsledky z jednotlivých kol, což může dnes vypadat, že to bylo k ničemu. Když jsem ale později dělal dokument o Vítkovcích, tak jsem si své sešity z těch let našel a našel jsem jednotlivá kola, jak se měnila tabulka a moc mi to pomohlo i po letech. I když se mohlo zdát, že jsem to tenkrát dělal zbytečně. Skoro všechno, co jsem kdy dělal, tak si našlo v budoucnu uplatnění. Takže jsem vyučil jak přípravu v sešitech, tak i tu následnou elektronickou. Ten papír dodnes nezavrhuji a schovávám si to, protože se může kdykoliv hodit jako zdroj.

Dočetla jsem se, že si vedete i své osobní statistiky. Tak by mě zajímalo, kolik zápasů už jste okomentoval?

To se můžu podívat hned, mám to v diáři. Naposledy před naším rozhovorem jsem komentoval v Českých Budějovicích. Šlo 1 635. zápas, který jsem komentoval, a 1 461. okomentovaný přímý přenos, ať už šlo o jakýkoli sportovní přenos, protože já jsem dělal i jiné sporty.

Jiný typ práce je hokejové studio, kde jde především o reportérskou práci, dokumenty a tak dále a tam je toho mnohem víc.

Mluvíte i o dalších sportech, tak jaké jste ještě komentoval?

Florbal, dodnes komentuji baseball a softball, které mám docela rád. Nárazově jsem komentoval různé sporty zejména díky záskokům, například fotbal, atletiku, tenis, cyklistiku, takewondo, házenou. Zažil jsem éru, kdy bylo nasazováno tzv. jištění – komentátor v zahraničí měl na Kavčích horách připraveného redaktora, který byl v případě nějakého technického selhání na trase připraven zaskočit. Díky této éře jsem komentoval i sporty, které jsem běžně nedělal.

Mění se podoba Vaší přípravy?

Co se týče hokeje, tak ta příprava je více méně stejná. U přípravy se mění spíše vizuální stránka. Já si své přípravy schovávám, takže vám je vlastně mohu i ukázat na kameru. Příprava z roku 2003 – různí hráči, sestava, obecné poznámky, tréní a každý tým má polovinu strany a jinou barvu, abych na první pohled viděl odlišnost. Druhá příprava je z mistrovství světa dvacítek (ČR vs. Kanada) a to už vypadá trochu jinak – je to vše vytištěné, ale podoba se nemění. U těchto zápasů mám na druhé stránce napsané i informace k jednotlivým hráčům, které ještě zas tak dobře neznám. Na druhé straně si uvádím i informace o týmech.

Změnil se vzhled, ale princip zůstává stejný. Je důležitá přehlednost a krátké informace, protože dlouhé texty bych musel během přenosu číst, a to neshoduje s tímto žánrem, kde je požadavek volného textu a co nejrychlejší a nejkratší reakce, která odvádí pozornost od hlavního děje. Co vidím, to je jasný popis. Co chci vnést navíc, tak musím udělat co nejrychleji, aby to nezasahovalo do hry.

Bavíme se o přípravě, ale jak se vlastně změnil samotný přímý přenos? Napadá mě zapojení hokejových expertů nebo hokejové studio Buly. Ještě něco?

Přesně tak. Změnila se technologie. Dnes je hokej velice náročný na přehlednost, jelikož je puk menší, tak jsou zvyšovány nároky na kvalitu signálu. Způsob snímání se taky změnil. Kamery jsou zamražené do ledu, jsou v mantinelech, v brance. Ale změnil se i slovní doprovod. Zažil jsem i federální časy, kdy se komentovalo duálně, tedy deset minut česky a deset minut slovensky. My jsme to změnili na můj popud asi v roce 1996/97, kdy jsme začali v lize pravidelně komentovat s experty. Tím se u nás rozvinula teorie děleného komentáře, o kterou já jsem se hodně snažil, a i o to ji teoreticky popsat. Změnil se ale i doprovodný program, přesně jak jste říkala. Když já jsem začínal, tak start přímého přenosu byl pět minut před začátkem zápasu

na uvítanou, na sestavy a příchod týmů. Po konci třetiny byl střih a šel nějaký program – zprávy, Večerníček, reklama cokoliv a po skončení zápasu byl konec, žádné rozhovory. V té době nebyl žádný kontakt s hráči. Vůbec se nedělaly rozhovory s nimi, ani během zápasu, ani nebyly žádné pořady, ve kterých by měli hráči prostor. Doprovodný program byl tehdy úplně na nule. Změnilo se tedy zprostředkování kontaktu a hlasu hráčů a trenérů. To je velký moment, který změnil způsob prezentace sportu v televizi.

Narazili jsme na hokejové experty. Podle čeho se vybírají?

Máme pět kritérií, která si hlídáme. Expert by měl být známý v daném sportu, dobrý slovní projev i vzhled, rychlá formulace a schopnost rychlé reakce. Ne vždy jde však naplnit všechny, ale v hokeji se nám to poměrně daří. U jiných sportů je s tím trochu problém, tam jsme rádi, když jsou splněna alespoň tři kritéria. U fotbalu a hokeje jsme ale asi nejpřísnější.

V jednom z rozhovorů s vámi jsem našla, že je pro vás ze všeho nejdůležitější spokojenost diváka, ale jak ji poznáte?

Trochu už to dokážu odhadnout podle vlastní spokojenosti. Poznám, jestli se program podařil, nebo jestli jsem nevyužil nějaké možnosti a podobně, protože zodpovídám za celý program. To je první sebereflexe v hodnocení. Jinak jde většinou o dlouhodobé poznávání. Dnes není problém napsat e-mail, a tak poznáte, jestli tu práci děláte dlouhodobě dobře nebo špatně. Společenské podvědomí na vás skoro dennodenně naráží, a tak vidíte, jak se k tomu programu lidi staví a jak vás hodnotí. Průzkumy se samozřejmě nedělají, ale z reakcí to lze poznat alespoň v náznacích ať už v obchodě nebo jinde mezi lidmi. Je důležité, že se snažím i párkrát do roka vyjet někam dál od Prahy na besedu s diváky nebo na přednášku do škol a díky tomu dokážu posbírat další podměty a názory na naši práci. Těch způsobů, jak spokojenost zjistit je tedy hodně, ale bližší průzkum je zatím neuskutečnitelný.

Jak se vlastně práce komentátorů hodnotí přímo v televizi?

To je složité, protože to je něco, co bych měl dělat já jako šéfkomentátor. Já spíš jenom koriguji chyby a už do toho těm starším kolegům nezasahuji. Spíš dávám podněty a s těmi, kdo o to stojí, pracuji o něco víc. Někdy je to i z mé strany, když vidím, že někdo přesahuje tu normu toho, co bychom měli dělat, pak koriguji možná o něco víc. Hodnocení je spíš osobní a máme také postřehy od šéfredaktora. Já považuji

stále za nejdůležitější subjektivní nezkreslený pocit, který by měl být hlavním měřítkem toho, jak svou práci a sebe prezentaci zlepšovat.

Dokážete sám sebe poslouchat?

Ne, nerad. Nedělám to moc často, raději si to sám přehrávám v hlavě. Nepouštím si ten záznam, protože já už to zpátky vzít nemůžu, protože pracuji v režimu živého vysílání. Víc se mi vyplatilo dát na pocity než zkoumat jednotlivé věty, i když i to může být někdy nutné. Pokud sám mám pocit, že se to opravdu nepovedlo, tak si to pustím, protože mám tu možnost v repríze. Repríza mi ale spíš zvedne náladu, protože zjistím, že to nebylo úplně špatné a silnější byl asi můj subjektivní pocit. Nerad to ale dělám, protože se chci udržet ve střehu a změnit situaci můžu jen v tu chvíli.

Vnímáte nějakou tíhu okamžiku, že váš hlas už bude s danou událostí navždy spojen stejně jako například s Naganem a dalšími významnými sportovními událostmi?

Nenazval bych to tíhou. Je to zvláštní napětí. Třeba Nagano mi dnes připadá jako sen, který jsem snad ani já neprožil. Ten turnaj měl deset dní a posledních šest bylo jak v transu. Vybavuji si detaily, něco mám naopak v mlze. Tehdy ani dnes tam není žádná nervozita nebo stres. Možná trochu od každého, ale není tam nic, co by mě paralyzovalo. Jde o takový stav zvláštního napětí a očekávání a zároveň utvrzování sebe sama, že situaci můžu zvládnout, ať už dopadne jakkoliv. To je koneckonců na přímém přenosu to nejzajímavější a zároveň nejtěžší, že nevíte, co se stane v příští vteřině, nevíte, jak dopadne zápas a musíte být schopni přeladit se z radosti do zklamání a tomu zklamání nesmíte podlehnout. Jen reflektujete pocity publika. Musíte myslet na to, že vaše úloha je provázet diváka v přenosu dál. Vědomí, že jsem schopen situaci zvládnout.

Dokážete se i po tolika letech v praxi vyhnout klišé?

Já vždycky říkám studentům, že klišé je největší parazit sportovní žurnalistiky, zvlášť té televizní, ale úplně to nejde, protože máte situaci, kdy vám nenaskočí nic lepšího než ta fráze, kterou už diváci slyšeli milionkrát. Vy potřebujete něco říct a v tu chvíli se vám zrovna nic lepšího nedostane do hlavy. Já se ale snažím tomu hodně vyhýbat, snažím se nepoužívat výrazy jako: nedáš – dostaneš, projel jako nůž máslem atd. ale ne vždycky to jde. Potřebujete získat čas, takže něco z té hlavy vypálí automaticky, aniž bych nad tím přemýšlel. A to jsou samozřejmě ta slabší místa

v komentáři. Nemám rád neoriginalitu. Ale naopak když se použije jednou například nějaký citát, tak to je něco jiného. Pokud ale naopak použijete obrat, který se v té situaci používá velice často, pak to není známka dobrého komentáře, ani dobré přípravy, ani dobré slovní zásoby nebo formulačních obrátů.

Do jaké míry jsou tedy vaše, někdy až legendární, hlášky připravené?

To je poměrně častá otázka. Nejsou připravené z hlediska formulace, to nejsou připravené vůbec. Na druhou stranu komentátor by si měl uvědomit, že všechny ty slavné věty jsou spojené s významným momentem. Myslím že každý, kdo se na takový zápas připravuje, tak se připravuje i na různé vývoje a emoce, byť to nejde úplně. Představuje si, kdyby ten zápas dopadl tak anebo tak. Takže kdybych řekl, že úplně bez přípravy, tak bych lhal, ale nikde jsem to neměl napsané, měl jsem jen téma, o čem bych chtěl mluvit, kdybychom vyhráli a naopak.

Když si vzpomenu na konec finále v Naganu, tak tam jsem věděl, že bych chtěl říct, že ten tým naplnil sen všech generací, které dovedly český hokej až k tomuhle zápasu, do téhle situace a ten tým který tam je, tak dovedl sen generací do konce. A že už neplatí to, co si o nás svět myslel, že nikdy nedokážeme vyhrát opravdu velký turnaj. Protože ještě nad mistrovstvím světa je právě olympiáda, setkání těch nejlepších hráčů. Ve finále jsme ten předpoklad světa zlomili. Proto přišel ten můj komentář, trochu neologismus – přepište dějiny. Tím se pohled světa na nás změnil. Byl to přelom, protože potom už český hokej opravdu dominoval celému světu ve všech aspektech. Na dalších turnajích, v počtu draftovaných hráčů v NHL ale i v dalších švédských, finských soutěžích atd. V tomhle byl ten turnaj unikátní, šlo o zlom dějin, a proto přišel ten můj komentář. Nikde jsem ho neměl napsaný, ale měl jsem v hlavě ten motiv, který v tu chvíli vytryskl v právě tohle zvolání.

Vy si prý s hráči a trenéry většinou tykáte, ale v oficiálních kontaktech jim vykáte. Jaké to má výhody nebo nevýhody?

Je to sice trochu nepřírozené, ale je to pravda. Já bych měl před diváky udržet odstup od hráčů, ale z praktických důvodů si s většinou z nich tykám. I když teď už mi mladší generace na pozdrav „Ahoj“ odpovídá „Dobrý den“. Oni mě sledují od malička, tak už mají pocit, že nejsem úplně jejich ročník. Já se sice pořád cítím, že patřím do sportovní kabiny, ne přímo do té jejich, ale obecně. Také stále sportuji. Ti kluci

už to ale vnímají jinak. Jsem pro ně hlas, který je prováděl dětstvím. Abych to řekl kulantně, tak mě vnímají jako dospělého člověka.

Výhody to má v tom, že můžu kdykoliv pokládat i trochu nepříjemné dotazy. S trenéry i hráči, se kterými si tykám, je to vykání ve veřejném kontaktu asi v pořádku a přináší tedy samé výhody než nevýhody.

Je nějaký sport, který byste komentovat nechtěl?

Asi není. Dokázal bych se zhostit každého sportu, ale potřeboval bych čas na přípravu. Musíme rozlišit dokonavost a nedokonavost děje. Já bych na záskok, což je trochu moje úloha občas, dokázal komentovat jakýkoli sport, ale dlouhodobě už jde o něco jiného. To bych nerad dělal sporty, kdy rozhoduje lidský faktor – gymnastika, krasobruslení, kde není objektivní výkon, ale subjektivní hodnocení poroty, a to mi úplně nesedí jako sport. Cítil bych se asi trochu hůř, ale neznamená to, že bych to jako záskok nedokázal dva nebo tři přenosy.

Jaké byly požadavky na přijímání komentátorů, když jste začínal a jaké jsou dnes?

Tak především bych měl vyjasnit, že v televizi se nepřijímají komentátoři, ale redaktoři a komentování je jen část té profese. My jsme tu vždycky přijímali reportéry, kteří se tu zaučovali a opravdu pracovali jako reportéři a po nějaké době si mohli vyzkoušet i komentování, což bývá tak po šesti ale někdy až deseti letech. To bývá ten přelom mezi komentováním a reportéřskou prací. Když to jde, tak pak může reportér začít pravidelně komentovat, ale pořád jde o redaktora a nikoliv komentátora.

Požadavky se ale změnili hodně, protože když já jsem přišel, tak jsem na tu profesi nebyl připravený. Ta škola mě až tak nepřipravila prakticky a víc to nechala na mně. A tak dnes když na té škole působím, tak se studenty snažím připravit lépe, aby byli připravenější, než jsem byl po vojně já v roce 1990. Musel jsem se tu profesi učít hodně až teprve v televizi, a to zejména náhledem na televize v zahraničí.

Máte raději komentování anebo právě moderátorskou práci ve studiu?

Nemám tady asi preference, dělám to, co je třeba. Možná bych raději komentoval víc těch zápasů, ale protože máme dělená práva, tak možností ke komentování je méně. Víím, že pořad Buly hokej živě jsem si takhle vymyslel, postavil a pořad na něm pracujeme, ale já jsem jeho hlavní tvůrce a autor. A tak

si myslím, že pořád nejlíp zvládám tu situaci, kdy sledujete třeba šest zápasů najednou a v tom přestávkovém programu je musíte divákovi prezentovat a ukázat a v každém se orientovat. To je unikátní dovednost a mě těší, že ji mám a rozvíjím a tuhle část programu zvládám. To znamená, že ten program musím i dělat, moc lidí na to u nás ani není. Takže nemám žádné pořadí toho, co bych raději dělal.

Jaké vlastnosti by měl sportovní redaktor mít?

Asi jako každý novinář – měl by být zvědavý, měl by mít trpělivost a vytrvalost, měl by chápat, že tahle profese si nárokuje hodně času a hodně volného času, protože sport se odehrává v té části dne, kdy se ostatní lidé baví – po večerech, o víkendech, o svátcích. S tím vším je třeba počítat. Měl by mít určitou cílevědomost, píli, pracovní nasazení a určitou dávku sebedůvěry.

Kdo je podle Vás opravdu dobrý redaktor?

No u nás bych to úplně nechtěl hodnotit, ale když se podívám do zahraničí, tak tam těch inspirativních redaktorů pár je, ale ta jména asi nikomu nic neřeknou. Já si myslím, že v té profesi jsme u nás trochu pozadu, že se to dá dělat ještě o trošičku líp a že k tomu směřujeme, a i díky mnoha kolegům si myslím, že ten směr je jasnější a ten postup k cíli rychlejší, ale jména říkat nechci.

Jakou největší chybu můžete udělat?

Hodně lidí v televizi si dává pozor na takzvané „přereky“. Já to nepovažuji za relevantní. Jeden moderátor v televizi, i když já mám raději výraz redaktor, hodnotil pořad za povedený, pokud se těmto přerečkům vyhnul. Já to nepovažuji za podstatné. Samozřejmě by člověk neměl dělat faktické chyby, ale já si myslím, že takovou největší chybou dlouhodobě je, pokud člověk není na svém místě. Buď je někde, kde už by být neměl, nebo někde kde by ještě být neměl. Když se někdo v kariéře předbíhá nebo setrvačností zpožďuje. To asi obecně největší problém, kterého se můžete dopustit.

Dlouhá léta působíte v České televizi a krátkodobě jste působil i na Nově. Mě by zajímalo nějaké porovnání podmínek, i když samozřejmě i ty se změnily. Vznikl kanál Nova Sport, který také začíná s kupováním práv, a to ovlivní i chod ČT Sport, která se už teď o některé sporty musí dělit, čímž má programu méně.

Já si myslím, že v současnosti máme na ČT sport tolik zimních sportů, jako jsme nikdy neměli. Nám, pravda, ubyla Liga mistrů a podstatně fotbalová liga a dělíme se o práva na hokejovou extraligu, ale těch zápasů v hokejové extralize vlastně vysíláme

stejně nebo jen o málo méně, než bylo před tím. Tam je vidět nárůst počtu vysílaných zápasů u druhého vysílatele. Pak samozřejmě olympijské hry, na které jsme v rámci evropské vysílací unie ztratili práva. Ale máme sublicenci, která nás opravňuje k vysílání a tam nám těch hodin přibývá, byť to nebude tak jako naposledy v Riu 2016. Nicméně pořád máme i nějaký program z těchto událostí a v těch dalších jsme získali práva na strašně moc věcí. Úplně všechny zimní sporty od sjezdového lyžování, přes klasické lyžování, biatlon, skeleton, boby, saně, rychlobruslení, krasobruslení, všechny akrobatické sporty, máme světové poháry, mistrovství světa. V současnosti na ČT sport o víkendech vysíláme strašně moc sportu a to živě, protože tam je několik světových pohárů a mistrovství světa i Evropy. Máme toho opravdu hodně.

Ale abych vám neutekl z otázky. Nova a Nova sport, to mohu posoudit jen vzdáleně, ale trochu něco vím, protože můj bratr pracuje na Nově. Ono je to tak, že sportovní kanál potřebuje smysluplný obsah a tam si myslím, že ČT sport nemá konkurenci nejenom u nás ale i v Evropě. Fotbaloví fanoušci litují a kritizují nás za to, že nevysíláme ligu mistrů, ale my vysíláme mistrovství světa i Evropy ve fotbale a všechny zápasy národního mužstva, takže špičkový fotbal stále nabízíme. V ostatních sportech máme portfolio, že když se setká jakýkoli představitel České televize se svými protějšky v Evropě například v té Evropské vysílací unii, tak to jsme hned v debatě, kdo co vysílá. A kdykoliv řeknu, co vysíláme, tak na nás koukají jako na mimozemšťany, protože tohle žádná veřejnoprávní televize v Evropě ani zdaleka nemá. Ale nemají to ani mnohé soukromé sportovní kanály, opravdu musím říct, že to srovnání je mnohem zajímavější v České televizi než na Nově. Na Nově ten vývoj jde nějakým očekávaným ale pozvolným tempem, ale u nás to akceleruje chvílemi, z hlediska toho, co vysíláme, neuvěřitelně.

Na Nově jsem zažil úplně jiné platové podmínky a celkově chování. Tam si moc vážili toho, že jsem tam přešel. Celebritizace lidí je na Nově na úplně jiné úrovni. V České televizi se na to moc nekouká a spíš se kouká na práci. Ani z hlediska finančních podmínek zdaleka nedosahuje úrovně soukromých televizí. Když porovnáme objem práce a výdělek, tak to je skoro neporovnatelné. Obě televize se vyvinuly, ale u Novy to bylo očekávané. Ale na ČT sport nemáme tak dobrou sebe prezentaci, upoutávky atd. ale ve skutečném obsahu je až neuvěřitelné, kam jsme se dostali.

Jak to vidíte s vysíláním sportu do budoucna? Jelikož Česká televize má neustále stejné peníze podle koncesionářského poplatku, ale ta práva se přece neustále zdražují.

A z toho právě logicky vychází, že toho bude míň a míň. Byť teď se to ještě nezdá, ale je to logické. Čeká nás teď vyjednávání o vysílacích právech na hokejovou extraligu a na MS v ledním hokeji, a to samozřejmě bude hodně důležité pro Českou televizi, aby si tyhle dvě tradiční složky programu udržela, ale finančně to bude hodně těžké zvládnout, ještě pokud to někdo přebije výrazně větší sumou. Přesně jak jste řekla, Česká televize má sice zdánlivě velký rozpočet, ale na ta práva tam toho moc není. Ale hlavně je ten rozpočet pořád stejný, takže se nedá zvedat a nemůžeme jít do nějakých šílených závodů. Výhledově to vede k tomu, že těch sportů a akcí bude méně. Takto už ale uvažujeme nějaký ten rok a zatím těch vrcholových akcí, jako je Tour de France nebo olympiáda, neubývá. U českých ligových sportů by některé sporty bez našeho programu prakticky zahynuli. Zatím jsme si vždy k těm právům našli cestu, abychom divákům nabídli část programu třeba i přes sublicence. Naše vynalézavost stojí proti tomu nevyhnutelnému úbytku akcí, který je důsledkem finanční situace, kterou jste přesně popsala. Nemáme rozpočet nafukovací.

Na webu ČT jsou uvedeny vaše novinářské vzory – John Davidson, Foster Hewitt a Giovanni Arppino. Proč právě oni?

S Johnem Davidsonem jsem měl možnost se setkat a vlastně jsme spolu strávili čtyři olympijské turnaje a jeden Světový pohár. John Davidson byl pro mě vždy vzor toho zaujetí pro hokej a pro sport. Pak jsem zjistil, že tam jde o společnou vlastnost hokejových novinářů. Říkají tomu real hockey writers – skuteční hokejoví novináři nebo odborníci. Vedle toho jsou tam i média, která se o sport zajímají pouze povrchově při olympijských hrách. A pak tam právě jsou tihle novináři, kteří tvoří komunitu, která je zaměřená na hokej. Já třeba nemůžu být zaměřen jen na hokej, protože stavím olympijské programy a věnuji se i dalším sportům, což tam prakticky nikdo nedělá. Že by někdo program stavěl, psal scénář každého pořadu, do toho komentoval, uváděl ten pořad, to se tam moc nenosí. V tomhle jsem možná o něco zpátky, ale to zaujetí je pro mě velmi inspirativní.

Foster Hewitt snad proto, že byl první, kdo začal komentovat play by play, kdy se popis začal stávat součástí komentáře. Přivedl mě k teorii děleného komentáře

a složek komentáře sportovního zápasu, kterou momentálně rozpracovávám, kterou poslední roky dávám dohromady, abychom rozuměli proč, co a jak funguje v různých sportech a situacích. Foster Hewitt byl v popisu vynikající a velmi inspirativní pro ostatní, kteří přišli po něm, mí současníci, kteří jsou inspirací i pro mě.

Giovanni Arppino, protože napsal krásnou knihu o italském fotbalovém mužstvu na MS 1974, kde mě jako začínajícímu novináři odhalil zákulisí novinářského světa a jeho prolínání se světem sportovním v reálném případě. Kdy italské mužstvo na šampionátu totálně pohořelo, přestože čtyři roky předtím byli ve finále mistrovství světa, tak v Německu 1974 úplně ztroskotali a byla to ostuda. Projevily se tam povahy italských novinářů a pochopil jsem díky tomu rozdíl mezi bulvární a seriózní novinářinou, protože je to v té knize velmi dobře popsáno. Pro mě šlo o orientační bod na začátku mé novinářské kariéry, proto ještě tenhle italský novinář.

Máte i nějaké české vzory?

Já bych neřekl vzory, jak se u nás říká. Mám lidi, kteří mají něco, co mě zajímá, baví a inspiruje. Byla to novinářská skupina kolem hokeje, která už ale nepracuje ani u hokeje, ani ve sportovní žurnalistice, se kterou jsem začínal. To byli lidi jako Zdeněk Paul, Ivan Hamšík, Zdeněk Šustr. Byli moji částečně spolužáci, částečně vrstevníci, i když všichni jsou starší než já. Když jsem začínal a prosazoval se, tak oni mě bavili a inspirovali nejvíc. Všichni byli píšící novináři a já jsem přemýšlel, jak přenést to, co a jak oni píší, do televizní řeči. To bylo pro mě to zajímavé z jejich práce, inspirativní, až vzorové. Bylo jich možná ještě víc, ještě mě napadá Radek Mančař. Šlo o skupinu, ve které jsme si byli blízcí i lidsky.

V této profesi je určitě důležitá i znalost jazyků. Jaké ovládáte vy?

Jejda. To je trošku horší – angličtinu a ruštinu, ale ani jeden na úrovni toho, abych si mohl dovolit v tom jazyce komentovat zápas, což je známka toho, že to není na úrovni, na jaké by to asi mělo být a jak bych to já chtěl mít. Ostatní řeči, to je bída, to je špatné. Umím zazpívat finskou a švédskou hymnu a rozumím hokejové terminologii v těchto jazycích, ale nedomluvil bych se. Bohužel to je všechno. Nepočítám slovenštinu, kterou považuji za téměř mateřskou.

Na závěr bych se zeptala na současnou situaci. Jak moc jiné je teď komentování, kdy na stadionech není žádná atmosféra a pro diváka ji tvoříte jen vy?

Já mám rád ruch zápasu a nechávám si ho od zvukaře pouštět i do sluchátek, i když tam diváci jsou. Teď si pouštím vlastně jen ruch zápasu, takže tam mám zvuk bruslí, rány pukem a tak. Je to zvláštní. Dneska jsme se o tom bavili s Martinem Procházkou (hokejový expert ČT). Určitě je to horší pro hráče než pro komentátora. Komentátor může dodat tu atmosféru a maličko nahradit diváky, protože jeho hlas v televizi stejně zůstane a tím ruchem se dá dohnat to, co televizní divák ztrácí – fandění a obvyklou kulisu. Horší je to pro hráče si myslím, ti nemají doprovod zvukový jako obvykle, ale pro mě to zas tak úplná katastrofa není. Je to samozřejmě rozdíl, ale komentátor je tam od toho, aby rozdíl co nejvíc smazal. Spíš je to pro mě výzva než nějaký hendikep. Neřeším věci, na které nemám vliv.

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Sedláčková Kristýna

Obor: Scénická a mediální studia

Forma studia: prezenční

Název práce: Moderátor Robert Záruba a jeho styl moderování

Rok: 2021

Počet stran textu bez příloh: 50

Celkový počet stran příloh: 16

Počet titulů českých použitých zdrojů: 8

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 3

Počet internetových zdrojů: 5

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Jaroslav Buček, Ph. D.